

GRAD PULA-POLA
CITTÀ DI PULA-POLA

SLIKA ZDRAVLJA GRADA PULE 2014.
S ODABRANIM PRIORITETNIM PODRUČJIMA
ZA IZRADU PLANA ZA ZDRAVLJE
GRADA PULE 2015. - 2018.

Sadržaj

	Uvod	3
1.	Projekt „Zdravi grad“	5
1.1.	Projekt “Pula – Zdravi grad”	8
2.	Općenito o gradskoj slici zdravlja	9
2.1.	Slika zdravlja Grada Pule 2014. g.....	10
2.2.	Slika zdravlja kroz postojeće podatke	13
2.2.1.	Stanovništvo	13
2.2.2.	Obitelj.....	16
2.2.3.	Društveno-ekonomski pokazatelji.....	28
2.2.4.	Stanje okoliša.....	38
2.2.5.	Organizacija zajednice	52
2.2.6.	Zdravstveni pokazatelji.....	57
2.2.7.	Indikatori zdravstvene zaštite.....	64
2.3.	Ispitivanje potreba u Gradu Puli	67
2.4.	Odabir prioritetnih problema.....	75
2.4.1.	Osnovne smjernice za izradu Plana zdravlja po prioritetnim područjima	78
2.4.1.1.	Djeca i mladi	78
2.4.1.2.	Starije osobe i palijativna skrb	79
2.4.1.3.	Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju	80
	Zaključak.....	81

UVOD

Zdravlje je pojam koji obuhvaća puno više od pukog odsustva bolesti ili nepokretnosti. Ustavom Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) 1948. g. zdravlje je definirano kao: "Stanje potpunog tjelesnog, socijalnog i mentalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti ili nepokretnosti."

Ottawska Povelja promocije zdravlja 1986. g. proširila je riječ zdravlje uključivši "stupanj na kojemu su pojedinac ili skupina sposobni, s jedne strane, identificirati i realizirati težnje i zadovoljiti potrebe, a s druge strane, mijenjati ili uhvatiti se u koštac s okolinom. Zdravlje je stoga shvaćeno kao resurs za svakodnevni život, a ne samo kao svrha življenja; to je pozitivan koncept, koji sadrži socijalne i osobne resurse jednako kao i fizičke sposobnosti."

Ovaj širok i sveobuhvatan koncept zdravlja bolje je definiran i podržan bogatom znanstvenom literaturom o odrednicama zdravlja. Stanje zdravlja i razlike u stanju zdravlja uvjetovane su nasljednim, okolišnim, društvenim, socijalnim i ekonomskim čimbenicima koji se odnose na osobne i obiteljske prilike, prihode, naobrazbu, mjesto življenja i rada.

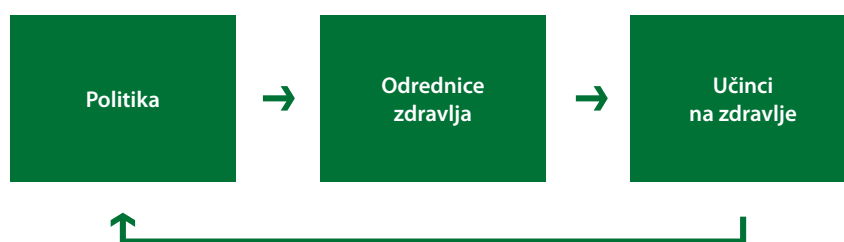
***Investicija za zdravlje je investicija za ekonomski
i društveni prosperitet, a nikako trošak.***

Tablica 1. Ključni utjecaji na zdravlje

Kategorije utjecaja na zdravlje	Primjeri specifičnih utjecaja (odrednice zdravlja)
Biološki čimbenici	Dob, spol, konstitucija
Osobne i obiteljske prilike i stil života	Obiteljska struktura i odnosi, obrazovanje, zanimanje, nezaposlenost, rizično ponašanje, prehrana, pušenje, alkohol, zlouporaba droga, vježbanje, rekreacija i prijevozna sredstva
Društvena okolina	Kultura, pritisak vršnjaka, diskriminacija, socijalna podrška (dobrosusjedski odnosi, društvena mreža i izolacija) i zajednica, kulturna i duhovna participacija
Fizička okolina	Zrak, voda, uvjeti stanovanja, uvjeti rada, buka, smrad, vizualna okolina, javna sigurnost, civilno uređenje, dućani (lokacija, dostupnost, kvaliteta), transport (cestovni i željeznički), korištenje prostora, odlaganje otpada, energija i lokalne osobine okoliša
Javne usluge	Pristup (lokacija, pristup invalidima i troškovi) i kvaliteta primarne, sekundarne zdravstvene zaštite te usluga u zajednici, skrbi za djecu, socijalne skrbi, slobodnog vremena, stanovanja, zapošljavanja, javnog prijevoza, upravljanja te ostalih za zdravlje važnih usluga.
Javna politika	Ekonomski, socijalni, okolišni i zdravstveni trendovi, lokalni i nacionalni prioriteti, politike, programi i projekti

Izvor: prilagođeno prema Scott-Samuel et al.

Slika 1. Model utjecaja na zdravlje

Izvor: Federacija Švedskih Skupština regija i Udruženja Švedskih lokalnih upravnih tijela

1. PROJEKT «ZDRAVI GRAD»

Regionalni ured za Europu Svjetske zdravstvene organizacije pokrenuo je 1986. g. projekt «Zdravi grad» poradi osnaživanja interesa za pozitivni koncept zdravlja u gradovima diljem Europe kako bi se potaknula i omogućila izravna suradnja među njima bez političkih barijera.

Projekt «Zdravi grad» temelji se na strategiji «Zdravlje za sve», istražujući djelotvorne načine prevođenja načela i ciljeva zdravih gradova u lokalno djelovanje na razini grada.

Osnovna strateška načela zdravih gradova su:

PREDANOST IDEJI ZDRAVLJA Upućujući na međusobnu ovisnost fizičke, duševne, socijalne i duhovne dimenzije zdravlja, prioriteti su unapređenje zdravlja i sprječavanje bolesti, a projekt polazi od pretpostavke da se zdravlje može postići zajedničkim naporima pojedinaca i skupina koje žive u gradu.

POLITIČKO ODLUČIVANJE Pri donošenju političkih odluka na razini gradske vlasti treba uvijek obratiti pozornost na njihov mogući utjecaj na zdravlje. Programi vezani uz stanovanje, okolinu, obrazovanje, javne službe, socijalnu zaštitu i drugi programi gradske vlasti, bitno utječu na zdravlje građana.

INTERSEKTORSKO DJELOVANJE Uključivanje i povezivanje organizacija i pojedinaca koji djeluju izvan sektora zdravstva i odjela gradske uprave u aktivnosti za poboljšanje zdravlja građana.

SUDJELOVANJE ZAJEDNICE Promoviranje aktivnije uloge građana u svim aktivnostima u gradu koje unapređuju zdravlje jer ljudi svojim odabirom stila življenja, korištenjem zdravstvene zaštite svojim gledištima o pitanjima zdravlja i svojim djelovanjem, bitno utječu na vlastito zdravlje i zdravlje u zajednici.

INOVACIJA Stalno traganje za novim idejama i inovativnim metodama, stvaranje klime koja podržava promjene i prihvaća dostignuća onih koji s uspjehom uvode nove pristupe i nove programe.

JAVNA POLITIKA ZDRAVLJA Rezultat je uspješnosti projekta «Zdravi grad» i izražava se stupnjem na kojemu u čitavoj gradskoj upravi djeluje politika kojom se stvaraju uvjeti za zdravlje. Projekt je postigao svoje ciljeve ako su domovi, škole, radna mjesta i drugi dijelovi urbane sredine postali zdravija mjesta za život.

Projekt „Zdravi grad“ na europskoj razini započet je davne 1986. g. i dosad je završeno pet faza provedbe projekta čiji su ciljevi bili:

- I. FAZA** (od 1987. do 1992. g.) – ojačati učešće zajednice i razviti partnerstvo u stvaranju društvene politike zdravlja ,uklanjanjem političkih i institucionalnih barijera čiji bi očekivani rezultat bio izgraditi i staviti u funkciju „infrastrukturu“ za provođenje projekta „Zdravi grad“
- II. FAZA** (od 1993. do 1998. g.) – ubrzati usvajanje društvene politike zdravlja na razini grada, jačati i ojačati sustav podrške i izgraditi strateške veze s drugim sektorima i organizacijama koje utječu na razvoj gradova ,a očekivani rezultat ove faze bio je stvoriti, usvojiti i provesti ključne strateške dokumente „Zdravog grada“ – „*Gradska slika zdravlja*“ i „*Gradski plan za zdravlje*„
- III. FAZA** (1998. do 2003. g.) – prevesti strateške dokumente europske razine („Zdravlje za sve za 21. Stoljeće“ i „Lokalni dnevni red za 21. Stoljeće“) na „jezik“ lokalne razine i to izradom i implementacijom „Gradskog plana za održivi razvoj zdravlja“.
- IV. FAZA** (2003. do 2008. g.) – okupiti europske gradove oko četiri teme:

- **ZDRAVO URBANO PLANIRANJE**
- **ZDRAVO STARENJE**
- **PROCJENA UČINKA NA ZDRAVLJE (HIA)**
- **TJELESNA AKTIVNOST**

Ova je faza okupila 90 europskih gradova.

Radi značajnih promjena u okruženju sredinom četvrte faze uvedeno je nekoliko novih podtema - zdravlje migranata, globalno zatopljenje, pripremanje za krizne situacije (javnozdravstveni incidenti, katastrofe i krizna stanja), kreativni gradovi (kako koristiti kreativnost, dopuštanje i poticanje u promicanju urbane kvalitete života) i socijalni marketing.

Četvrta faza Europskog projekta zatvorena je Zagrebačkom konferencijom u listopadu 2008. g. usvajanjem deklaracije koja oblikuje vodeći izazov projekta u petoj fazi: **"Zdravi grad prije svega treba biti grad za sve svoje stanovnike, inkluzivan, suportivan, socijalno osjetljiv i sposoban odgovoriti na različite potrebe i očekivanja svojih građana"**.

V. FAZA (2008. do 2013. g.) – razviti tri središnje teme na osnovu usvojene Deklaracije:

- **RAZVOJ OKRUŽENJA KOJE OMOGUĆAVA BRIGU I PODRŠKU**
- **ZDRAVI ŽIVOT**
- **ZDRAVO URBANO OKRUŽENJE I DIZAJN**

Podučeni svjetskom gospodarskom krizom, svi se sektori društva sve više okreću zdravlju i blagostanju kao svojim temeljnim vrijednostima, a moto projekta Zdravi grad u petoj fazi glasi "**Zdravlje i pravičnost u svim lokalnim politikama**".

Projekt "Zdravi grad" je u europskoj regiji pokazao vrijednost cjelovitog (holističkog) pristupa problemima kao što su siromaštvo, nasilje, društvena izolacija, substandardno stanovanje, nezadovoljene potrebe starijih i/ili mladih ljudi, beskućnici i migranti, nezdravo prostorno planiranje, zagađenost, odsutnost prakse aktivnog sudjelovanja, te ukazao na potrebu za ozbiljnim rješavanjem problema nejednakosti i održivog razvoja. Projekt "Zdravi grad" uspješan je i popularan mehanizam za promicanje politika i programa.

VI. FAZA (2014. do 2018. g.) - implementirati novu europsku politiku i strategiju za zdravlje i blagostanje "Zdravlje 2020", koja prepoznaje važnu ulogu rukovođenja (liderstva) lokalne vlasti u razvoju zdravlja sa snažnim naglaskom na pristupe zdravlju od strane cjelokupne gradske vlasti i cjelokupnog društva. Dva strateška cilja su:

- **UNAPREĐENJE ZDRAVLJA ZA SVE I SMANJENJE NEJEDNAKOSTI U ZDRAVLJU**
- **UNAPREĐENJE RUKOVOĐENJA (LIDERSTVA) I PARTICIPATIVNOG UPRAVLJANJA ZA ZDRAVLJE**

Koncept gradske Slike zdravlja i (intersektorskog) Plana razvoja zdravlja ostaje i dalje aktualan i u ovoj fazi uz prilagodbu temama šeste faze. Gradovi će ulagati dodatne napore okupljanja ključnih dionika na aktivnostima unapređenja zdravlja, osnaživanja rukovođenja, inovacija i promjena kao i jačanja potencijala u rješavanju lokalnih javnozdravstvenih izazova.

1.1. PROJEKT "PULA – ZDRAVI GRAD"

Odlukom Izvršnog vijeća Skupštine Općine Pula i prihvaćanjem "Deklaracije Grada Pule o unapređenju kvalitete života", Pula je 1991. g. prva u Istri pristupila pokretu Zdravih gradova.

Zbog mnogobrojnih društvenih i ekonomskih promjena, a kao posljedica Domovinskog rata, pojavila se potreba za stjecanjem uvida u novonastale potrebe građana na temelju kojih su odabrana prioritetna područja i aktivnosti za sljedeće programsko razdoblje.

Iz tih razloga krajem 1995. g. prva među hrvatskim Zdravim gradovima, Grad Pula u suradnji sa Školom narodnog zdravlja "Andrija Štampar" i Hrvatskom mrežom zdravih gradova počinje izrađivanje Slike zdravlja i Plana za zdravlje metodom brze procjene potreba za zdravlje u zajednici (tzv. RAP metoda). Prioritetna područja djelovanja projekta "Pula - zdravi grad" odabrana na konsenzus konferenciji u veljači 1996. g. bila su: aktivirati mladež u realizaciju projekta "Pula - zdravi grad"; unaprijediti zdravlje starijih ljudi; jačati sudjelovanje građana i nevladinih udruga u odlučivanju, odabiru prioriteta i realizaciji projekta "Pula - zdravi grad"; unaprijediti i očuvati čovjekov okoliš; unaprijediti kulturu. Tadašnji Plan za zdravlje nije zaživio u provedbi te je Zavod za javno zdravstvo Istarske županije potaknuo Grad da preuzme koordinaciju nad projektom kako bi se pratio osnovni koncept Svjetske zdravstvene organizacije da Gradovi rade na unapređenju zdravlja. Grad Pula realizirao je brojne programe u skladu s Planom za zdravlje, a prema prioritetima iako ih nije provodio pod imenom Zdravi grad.

Nekoliko godina kasnije Istarska županija, među prvima pokreće projekt „Zdrava županija“, izrađuje Sliku zdravlja i Plan za zdravlje građana Istarske županije 2005. - 2012. g. Grad Pula 2007. g. potpisuje s Istarskom županijom Sporazum o suradnji na provedbi Plana za zdravlje građana Istarske županije kao prvi grad u Istri. Sporazumom su se provodili brojni programi u ustanovama i udrugama na području Grada Pule kao npr. program preventivne mamografije, program palijativne skrbi, programi prevencije bolesti, program liječenja i rehabilitacije ovisnosti, program očuvanja mentalnog zdravlja djece i mladih, programi Obiteljskog centra, programi afirmacije roditeljstva, programi skrbi za starije, djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, škole nepušenja, rekreacija i amaterski sport, Zdravo srce, škole zdrave i pravilne prehrane, i unapređenje prehrane u vrtićima i školama.

U 2014. g. Grad Pula u suradnji s predstavnicima Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije (ujedno aktivnim članovima Tima za zdravlje Istarske županije) pokreće izradu Slike zdravlja Grada Pule 2014. s odabranim prioritetnim područjima za izradu Plana za zdravlje Grada Pule 2015. - 2018. g.

2. OPĆENITO O GRADSKOJ SLICI ZDRAVLJA

Slika zdravlja je kvantitativan i kvalitativan opis zdravlja građana i svih čimbenika koji utječu na zdravlje u gradu (društveni, okolišni, infrastrukturni čimbenici te način ponašanja - stilovi života građana) te je prepoznata kao instrument pomoći u poboljšanju zdravlja građana. Nastaje objedinjavanjem različitih podataka o zdravlju koji već postoje u gradu, korisna je za identifikaciju problema, predlaganje područja djelovanja na kojima je moguće postići poboljšanje te potiče potrebe za promjenom zdravlja u gradu.

Slika pomaže gradovima na više načina:

- Pomaže suradnji i učvršćivanju zajedničkog djelovanja na zdravlje
- Informacije koje sadrži pomažu identifikaciji i rasvjetljavanju zdravstvenih problema i čimbenika koji utječu na zdravlje
- Pomaže ujedinjavanje partnera iz raznih društvenih sektora na dogovoru oko područja koje zahtjeva akciju za poboljšanje zdravlja
- Pomaže u uočavanju potrebe za novim podacima o zdravlju, ali i u postavljanju ciljeva koje treba dostići
- Trajan je zapis shvaćanja zdravlja u gradu od strane lokalne zajednice - građana
- Prezentacija slike potiče daljnji interes javnosti i medija te poboljšava razumijevanje zdravlja i zdravstvenih pitanja u gradu

Gradska slika zdravlja nikad nije konačna već je ona samo jedna u nizu te je stoga i instrument za evaluaciju tijekom nadolazećih godina. Slika zdravlja predstavlja i povijesni dokument Grada.

2.1. SLIKA ZDRAVLJA GRADA PULE 2014.

U izradi Slike zdravlja Grada Pule korištena je modificirana Metoda brze procjene zdravstvenih potreba u zajednici (RAP). Metodu brze procjene koriste Zdravi gradovi u Hrvatskoj, a primjenjena je u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji. Prednosti ove metode su u tome što je brza (realizacija moguća u kratkom roku), jeftina (s malim utroškom vremena stručnjaka i malim financijskim sredstvima), znanstveno utemeljena (kako bi imala kredibilitet), sposobna da odražava lokalne specifičnosti te uključuje tri zainteresirane strukture - političare, profesionalce i građane olakšavajući njihovu daljnju suradnju u provođenju Plana za zdravlje.

Glavni izvori podataka u brzoj procjeni bili su:

1. Postojeća pisana dokumentacija
2. Ispitivanje potreba kroz slobodne odgovore dionika na tri postavljena otvorena pitanja
3. Promatranje i zapažanje (koje je integralni dio odgovora dionika)

Glavni cilj brze procjene zdravstvenih potreba u Puli bio je stvaranje partnerstva za zdravlje, tj. ujedinjavanje svih zainteresiranih skupina (profesionalaca, političara i zajednice), kako bi se uvažilo njihovo mišljenje te postigao zajednički konsenzus oko prioriteta problema na kojima će tijekom slijedećih godina koordinirano zajedno djelovati u cilju unapređenja zdravlja i kvalitete življenja u gradu Puli.

Odlukom Gradonačelnika od 1. travnja 2014. g., u Tim za zdravlje Grada Pule imenuju se:

za predsjednicu:	Elena Puh-Belci, zamjenica Gradonačelnika Grada Pule
za zamjenicu predsjednice:	Irena Peruško, Upravni odjel za društvene djelatnosti
za članove:	Nikolina Radulović – Služba za unutarnju reviziju
	Mirna Radolović – Upravni odjel za komunalni sustav i imovinu
	Biljana Čamdžić – Upravni odjel za prostorno uređenje
	Slavica Jelovac – Upravni odjel za financije i opću upravu
	Aleksandar Matić – Ured Grada
	Eva Barbir – Ured Grada

koji su u suradnji sa dr. Danijelom Lazarić-Zec iz Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije i drugim važnim subjektima u Puli prikupili postojeće podatke (prvi izvor podataka).

Radi ispitivanja potreba, te dogovora i postizanja zajedničkog konsenzusa oko prioriteta organizirana je Konsenzus konferencija 17. lipnja 2014. g..

Na konsenzus konferenciji primjenom „all around“ metode sudionici su individualno odgovarali na od tri pitanja:

1. *Čime se Pula kao zajednica može pohvaliti (u smislu napora u stvaranju grada po mjeri čovjeka), na što ste ponosni, zašto volite živjeti u Puli?*
2. *Koje grupe stanovnika Pule prema Vašem mišljenju ne dobivaju primjerenu pomoć i podršku? Za svaku od tih grupa navedite njene probleme i potrebe. Koje su obitelji u problemu i koje potrebe imaju?*
3. *Što umanjuje kvalitetu života u Puli (obzirom na prostor, okoliš, infrastrukturu, sigurnost, kulturu...)?*

Sudionici su iznijeli kako svoje osobno tako i stručno mišljenje o problemima i mogućim rješenjima za naš Grad. Temeljem iznijetog moderator su posložili mišljenja i odgovore za svako pojedino pitanje i izvijestili o rezultatima.

Predstavljanjem statističkih pokazatelja koje je prikupio Zavoda za javno zdravstvo IŽ i izvješća o radu Grada Pule vezano za unapređenje zdravlja i kvalitete života, sudionici konsenzus konferencije dobili su uvid u trenutno stanje i krenuli sa stvaranjem liste prioriteta problema.

Radom u grupama složila se lista grupnih prijedloga koji su potom predstavljeni i plenarnom skupu, te je uslijedilo pojedinačno glasanje za predložene prioritete.

Na temelju prebrojenih individualnih glasova po predloženim prioritetima izrađena je rang lista prioriteta koja je ujedno i definirala 6 prioriteta područja za zdravlje Grada Pule.

Na konferenciji je sudjelovalo 64 (2/3 pozvanih) predstavnika državne, javne i lokalne uprave i samouprave, predstavnici javnih ustanova i trgovačkih društava Grada Pule, predstavnici nevladina i neprofitnog sektora – civilnog društva, predstavnici gospodarstva i realnog sektora, predsjednik i članovi Gradskog vijeća Grada Pule, predstavnici nacionalnih manjina, predstavnici mjesne samouprave, predstavnici medija.

Moderator konsenzus konferencije bila je Nevena Tolanov, psihologinja, kao vanjski suradnik Zavoda za javno zdravstvo IŽ i osoba s iskustvom u provođenju ovakvih aktivnosti u drugim zajednicama.

Na kraju konferencije su najavljene daljnje aktivnosti Tima za zdravlje Grada Pule upućivanjem poziva na tematske grupe koje će raditi na razradi prioriteta u obliku predlaganja konkretnih mjera i aktivnosti za izradu Plana zdravlja Grada Pule 2015. do 2018. g.

Plan za zdravlje 2015. do 2018. strateški je dokument koji će Grad Pula imati po prvi put u povijesti za područje zdravlja i kvalitete života građana i koji će detaljno i operativno definirati mjere i aktivnosti za njegovo provođenje.

Od 15. do 17. srpnja 2014. g. održana su 3 sastanka tematskih grupa po prioritetnim područjima s predstavnicima uprave, institucija i nevladinih udruga iz nadležnog djelokruga rada.

Na jesen sazvat će se preostale tri tematske grupe koje će na isti način razrađivati ostala tri prioriteta.

U nastavku slijedi prikaz podataka iz postojeće dokumentacije, rezultati ispitivanja potreba, opis metodologije odabira prioriteta te njihov izbor sa smjernicama za daljnji rad.

2.2. SLIKA ZDRAVLJA KROZ POSTOJEĆE PODATKE

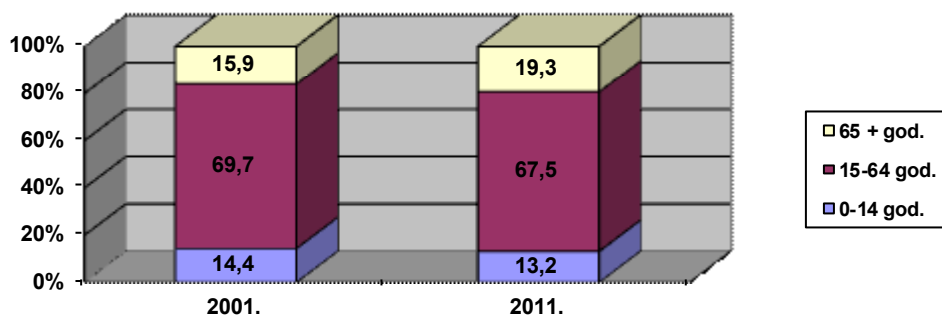
2.2.1. STANOVNIŠTVO

Grad Pula prema Popisu stanovništva 2001. g. imao je 58.594, dok je 2011. g. imao 57.460 stanovnika. Prema broju stanovnika prvi je u Istarskoj županiji, a osmi u Republici Hrvatskoj.

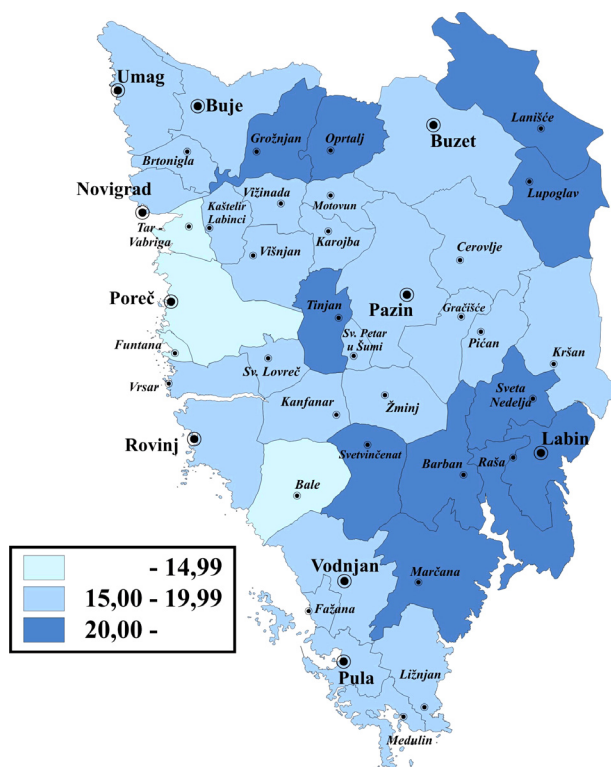
Prema Popisu stanovništva iz 2011. g. u Puli je živjelo 27.550 (47,9%) muškaraca i 29.910 žena (52,1%). U dobi do 39 godina muškaraca je više nego žena, dok je u dobi iznad 80 godina žena dvostruko više nego muškaraca. Broj djece u dobi do 14 godina 2011. g. u Puli je 7.596 (13,2% stanovnika).

Dok je 2001. g. Pula imala 9.290 (15,8%) stanovnika dobi 65 i više godina, 2011. g. imala je 11.104 (19,3%). Od 2001. g. Grad Pula je svrstan u kategoriju gradova s vrlo starim stanovništvom (10% i više starijih), na drugom je mjestu po udjelu starih osoba među istarskim gradovima (iza Labina koji ima 20,2%).

Slika 2. Struktura stanovništva Pule po dobi u 2001. i 2011. g.

Slika 3. Postotak stanovništva starog 65 i više godina po gradovima i općinama Istarske županije, a prema Popisu stanovništva iz 2011. g.

Prosječna starost stanovnika Pule 2011. g. iznosila je 43,4 godine - 41,3 godine za muškarce i 45,3 godine za žene, a u odnosu na 2001. godinu stariji za 2,7 godina - 2,1 muškarci i 2,8 žene .

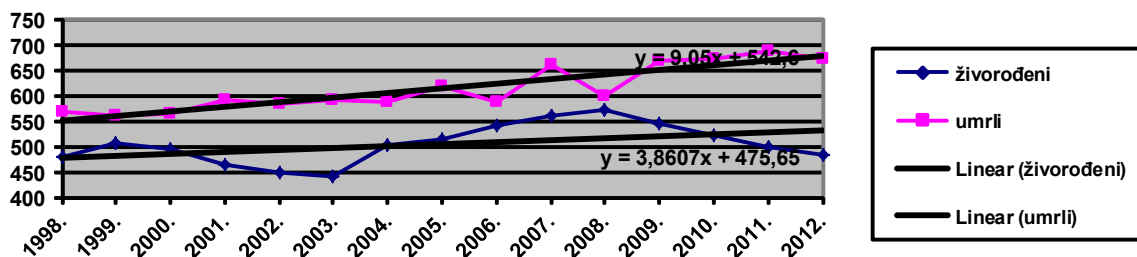
U Puli u 2011. g. među stanovništvom starijim 10 i više godina nepismeno je 0,3% stanovnika ili 145 osoba (45,52% nepismenih je u dobi od 65 i više godina)

Obrazovna struktura stanovništva u dobi 15 i više godina bolja je u odnosu na Popis iz 2001.g.: manji je udio stanovnika s nezavršenom osnovnom školom te završenom osnovnom školom, a veći udio stanovnika koji imaju završenu srednju školu, više i visoko obrazovanje - 71,6%, a 2011. g. 78% što je iznad Županijskog prosjeka (72,4%). Internetom se koristi nešto manje od dvije trećine stanovništva (62,16%, IŽ 57,4%), a elektroničkom poštom više od polovine stanovništva (58,34%, IŽ 53,1%).

Prema Popisu iz 2011. g. stanovnici Pule su uglavnom Hrvati - 70,1%, a ostali su pripadnici drugih nacionalnosti.

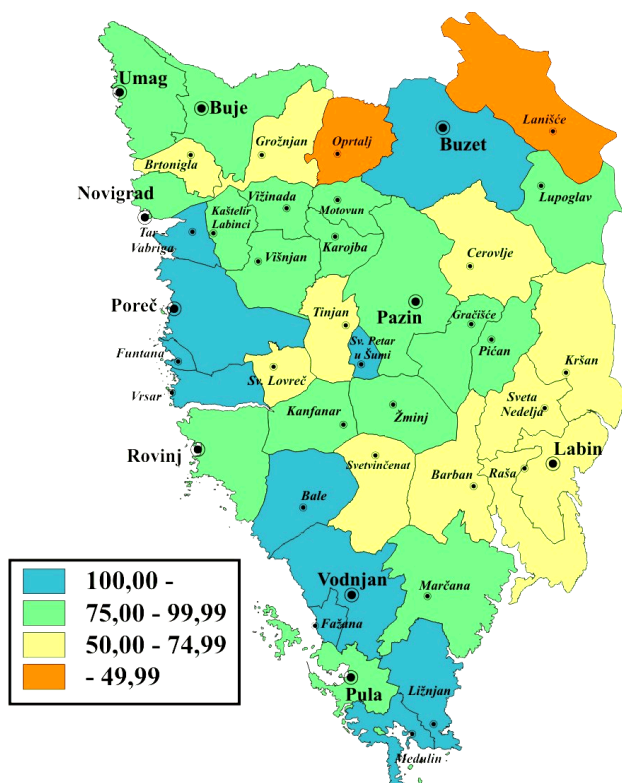
U 2012. g. rodilo se 486 žive djece, a preminule su 672 osobe te se bilježi prirodni pad stanovništva (više umrlih nego živorođenih).

Slika 4. Živorodeni i umrli u Puli od 1998. - 2012. g.

Vitalni indeks predstavlja odnos živorođenih i umrlih i ako jeniži od 100% označava pad stanovništva, ada pritom ne uključuje migracije. Kretanje prosječnog vitalnog indeksa u Gradu Puli za razdoblje od 2003. do 2007. g. iznosio 84,2% i bio nešto viši od indeksa Istarske županije - 79,7%, a u razdoblju od 2008. do 2012. g. iznosio je 79,9% te je nešto niži od Istarske županije -84,8%.

Slika 5. Vitalni indeks po gradovima/općinama u Istarskoj županiji (prosjeak 2008. - 2012.)

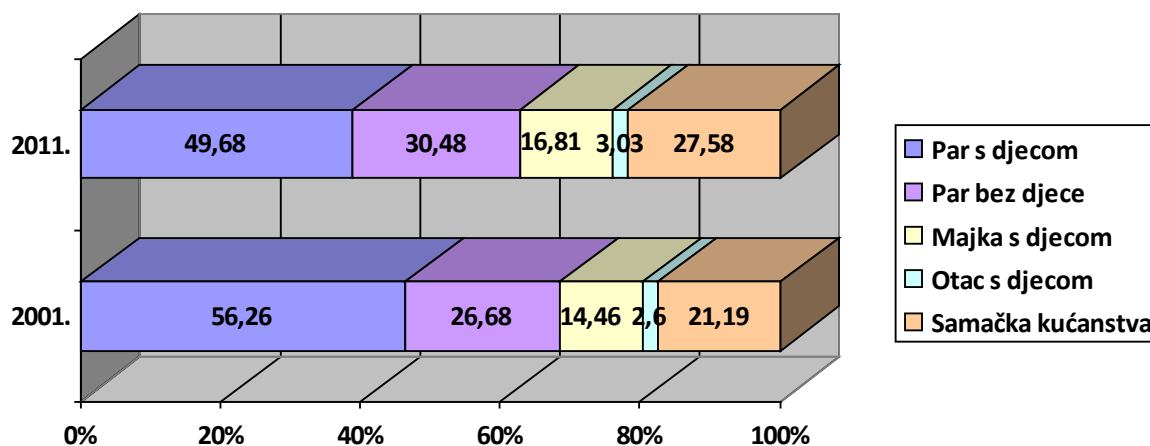

2.2.2. OBITELJ

Građani Pule prema Popisu stanovništva iz 2011. g. žive u 22.934 privatna kućanstva koja obuhvaćaju 56.627 osoba, odnosno u prosjeku 2 do 3 osoba po kućanstvu, a u institucionalnim kućanstvima živi 833 osoba. Među privatnim kućanstvima 71% su obiteljska, a 27,6% samačka kućanstva, a ostalo su višečlana neobiteljska kućanstva. Broj samačkih kućanstva je, u odnosu na 2001. godinu, porastao za 38,80%.

Bračni i izvanbračni parovi s djecom (pojam "dijete" nije ograničen godinama starosti) čine 49,7% obitelji, 30,5% bračni parovi bez djece, 16,8% majke s djecom i 3% očevi s djecom.

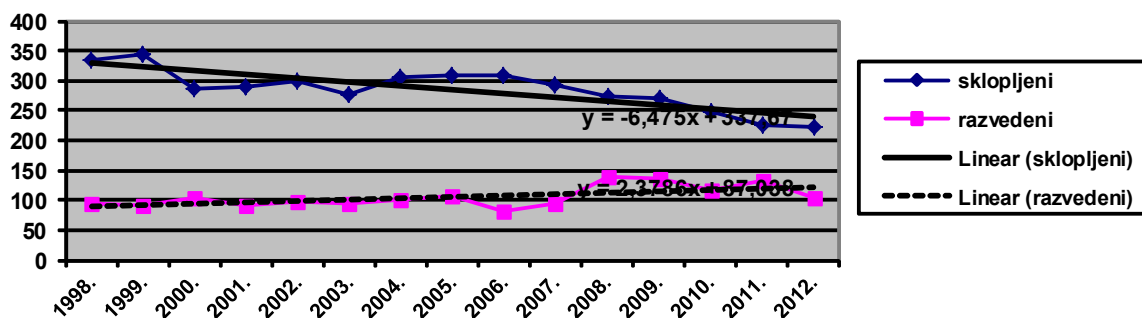
Slika 6. Struktura obitelji i udio samačkih privatnih kućanstava u Puli (Popis 2001. i 2011. g.)

U razdoblju od 2008. do 2012.g. broj sklopljenih brakova opada - prosječno se godišnje sklopi 248 brakova, dok broj razvedenih brakova raste - prosječno se godišnje razvede oko 126 parova. Žene i muškarci se najčešće razvedu u dobi 30-49 godina.

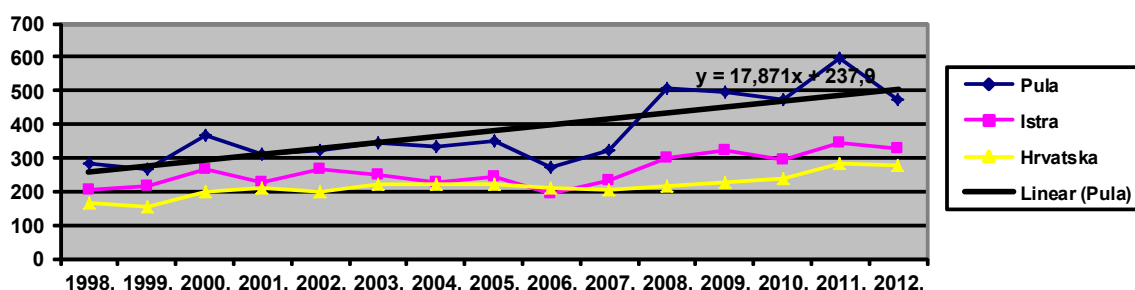
Od prosječno 126 razvedenih brakova 77 ima uzdržavane djece, većinom po jedno dijete, koja najčešće se dodjeljuju majci.

Slika 7. Broj sklopljenih i razvedenih brakova u Puli od 1998.-2012. g.

Na 1000 sklopljenih brakova, Grad Pula ima veću stopu razvedenih brakova u odnosu na stopu razvedenih brakova Istarske županije i Republike Hrvatske. U 2012. godini stopa razvedenih brakova iznosila je 471/1000, u Istarskoj županiji 326/1000 i u Republici Hrvatskoj 278/1000.

Slika 8. Razvedeni brakovi na 1000 sklopljenih u Puli, Istarskoj županiji i Hrvatskoj od 1998.-2012. g.

Prema podacima iz Popisa stanovništva iz 2001. u Puli je živjelo 4.972 osoba s invaliditetom od toga 2.844 muškog i 2.128 ženskog spola, odnosno 8,5 % stanovnika. Udio osoba s invaliditetom u stanovništvu bio je nešto veći od županijskog prosjeka - 7,3%. U Popisu stanovništva 2011.g. nema podataka o broju osoba sa invaliditetom jer se u upitniku nije postavilo takvo pitanje.

U Popisu 2011.g po prvi put postavilo se pitanje ima li osoba teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti zbog neke dugotrajne bolesti, invalidnosti ili starosti. Prema dobivenim podacima u Puli živi 8.535 osoba s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti 15% stanovnika Pule. Udio osoba s teškoćama u stanovništvu malo je veći od županijskog prosjeka (13,8%).

Broj osoba s navedenim teškoćama raste s dobi: do 19 godina teškoće ima - 2,5% stanovništva dobi, od 20 do 64 godine - 11,4%, a iznad 65 godina - 38%.

Od 8.535 osoba s teškoćama 2.419 izjavilo je da treba pomoć druge osobe, od kojih 2.125 to i koristi. Oko dvije trećine osoba koje trebaju pomoć su osobe u dobi 65 i više godina. Pomoć druge osobe koristi 88% osoba koje je trebaju, a 12% potreba za pomoći je nezadovoljeno. Podaci popisa 2011. g. o uzrocima, vrsti teškoća i fizičkoj pokretljivosti nisu objavljeni na razini gradova i općina.

Tablica 2. Osobe s teškoćama prema spolu, dobi, potrebi i korištenju pomoći druge osobe – Popis 2011.

	Ukupno	Muški	Ženski	0-19 g.	20-64 g.	65 i više g.
Broj stanovnika	57.460	27.550	28.910	10.303	36.053	11.104
Broj osoba s teškoćama	8.535	4.021	4.514	255	4.093	4.187
Udio osoba s teškoćama u stanovništvu (%)	14,9	14,6	15,6	2,5	11,4	37,7
Trebaju pomoć druge osobe	2.419	894	1.525	99	736	1.584
Udio osoba koje trebaju pomoć druge osobe u broju osoba s teškoćama (%)	28,3	22,2	33,8	38,8	18,0	37,8
Koriste pomoć druge osobe	2.125	790	1.335	94	635	1.396
Udio osoba koje koriste pomoć druge osobe u broju osoba koje trebaju pomoć (%)	87,9	88,4	87,5	95,0	86,3	88,1

Na području Puljštine u tretmanu Centra za socijalnu skrb Pula na 31. prosinac 2013. g. bilo je 2.211 osoba s tjelesnim ili mentalnim oštećenjima: 111 djece predškolske dobi (5,1%), 307 djece i mladeži školske dobi (13,9%) i 1.784 (80,7%) odraslih osoba od toga 746 starijih od 65 godina.

Kod djece predškolske dobi je najčešće riječ o tjelesnim oštećenjima (53 djece) i više vrsta oštećenja (37 djece). Kod djece i mladeži školske dobi najčešće vrste oštećenja su više vrsta oštećenja (42%), tjelesna (30%) i intelektualna oštećenja (17%). Kod odraslih osoba najčešće je riječ o više vrsta oštećenja (55%), tjelesnim oštećenjima (17%), psihozi (10%) i intelektualnim oštećenjima (7%).

U 2013. g. na području Puljštine, Centar za socijalnu skrb Pula pokrenuo je 137 postupaka posredovanja prije razvoda braka (kada bračni drugovi imaju maloljetnu zajedničku ili posvojenu djecu ili djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti) i 74 postupka pred sudom za uzdržavanje maloljetnika. Centar je imao 95 intervencija u susretima i druženju roditelja s kojima dijete ne živi i u slučajevima drugih manipulativnih ponašanja jednog ili oba roditelja u odnosu na dijete (145 djece). Zaprimio je i 28 obavijesti policije o postupanju u slučaju nepoštivanja roditeljske dužnosti da djetetu mlađem od 16 godina života zabrane noćne izlaske (od 23 do 5 sati) bez pratnje odrasle osobe. Izrečeno je 134 upozorenja roditeljima na pogreške i propuste u skrbi i odgoju djeteta (145 djece). Proveo je 59 nadzora nad izvršavanjem roditeljske skrbi. Centar je zaprimio 98 prijava grubog zanemarivanja roditeljskih dužnosti i prava te 93 prijave zlorabe roditeljskih dužnosti i prava. Zaprimio je 171 obavijest policije o intervenciji u obitelji i evidentirao 341 slučaj nasilja u obitelji (od toga 51 samo prema djeci, 128 prema djeci i odraslim članovima te 162 samo prema odraslim članovima obitelji).

Tablica 3. Zaštita prava i dobrobiti djeteta u 2007. i 2013. g.

	2007.	2013.
Upozorenja roditeljima na pogreške i propuste u skrbi i odgoju djeteta (čl. 109 OZ)	41	134
-broj djece čijim roditeljima je izrečena ova mjera	67	145
Odluka centra o nadzoru nad roditeljskom skrbi (čl.110 OZ)	80	25
Broj Centru prijavljenih slučajeva grubog zanemarivanja roditeljskih dužnosti i prava	9	98
Broj Centru prijavljenih slučajeva zlorabe roditeljskih dužnosti i prava	3	93
Obavijesti policije o intervenciji u obitelji	184	171
Evidentirani slučajevi nasilja u obitelji	189	341
- od toga prema djeci	61	51
-od toga prema djeci i odraslima		128
- od toga prema drugim članovima obitelji	128	161

Izvor: Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Pula

U dječjim domovima je na 31. prosinac 2013. g. bilo smješteno 31 dijete s područja Puljštine, a u udomiteljskim obiteljima 30 djece. U 2013. g. na području Puljštine posvojena su 4 djeteta u dobi od 1 do 5 godina.

U 2013. g. Centar je evidentirao 112 djece do 14. g. s poremećajima u ponašanju i 282 maloljetnika od 14 do 18 godina te 29 mađih punoljetnika od 18 do 23 godine. U istom razdoblju Centar je evidentirao 13 osoba s problemima različitih vrsta ovisnosti : 2 djece, 10 maloljetnika i 1 mađi punoljetnik. Evidentirao je 34 prijavljene osobe zbog vršnjačkog zlostavljanja od toga 25 muškog spola: 2 djeteta, 25 maloljetnika i 7 mađih punoljetnika. Zbog fizičkog i verbalnog nasilja prijavljena je 21 osoba, 6 ih je prijavljeno zbog nasilja s tjelesnim ozljedama, 5 zbog verbalnog nasilja i 2 zbog psihičkog nasilja s osobnim prijetnjama.

U razdoblju od 2008. do 2013. g. na području Grada Pule Ministarstvo unutarnjih poslova - Policijska uprava Istarska (MUP, PU Istarska) evidentirala je ukupno 523 kaznena djela na štetu djece i maloljetnika. Najveći broj evidentiranih kaznenih djela odnosi se na roditeljsko zanemarivanje dužnosti te emocionalno zlostavljanje, kao rezultat ili posljedica nasilničkog ponašanja jednog od roditelja prema svom bračnom ili izvanbračnom partneru, kojem su djeca nerijetko izložena. Nasilničko ponašanje u obitelji, uglavnom je uzrokovano višegodišnjim narušenim odnosima bračnih partnera i njihovom nemogućnošću adekvatnog rješavanja obiteljskih problema, a čemu često pridonosi prekomjerna konzumacija opojnih sredstava (alkohol i droge) te psihičke smetnje kod nasilnika.

Kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece i maloljetnika čine 7,4% od ukupno evidentiranih kaznenih djela na štetu djece i mladeži. Najzastupljenija su kaznena djela "Bludne radnje" no pozitivno je što se bilježi trend pada ovih kaznenih djela. Djeca su žrtve i drugih kaznenih djela izvan svojih obitelji i to najčešće kaznenih djela s elementima nasilja od kojih prednjače kaznena djela tjelesne ozljede, osobito među vršnjacima, dok je broj razbojništava, iznuda i teških tjelesnih ozljeda znatno manji. Ta kaznena djela ukazuju na prisutnost visokog stupnja agresije među mladima unatoč brojnim kampanjama u borbi protiv nasilja među mladima. Još uvijek nije postignut zadovoljavajući stupanj smanjenja nasilja među djecom, naročito u osnovnim i srednjim školama.

Tablica 4. Struktura kaznenih djela na štetu djece, maloljetnika i obitelji (2008-2013. g.)

Članak Kaznenog zakona - KZ	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
153. Silovanje	-	-	-	-	-	-
155. Bludne radnje	5	2	1	1	1	-
158. Spolna zlorporaba djeteta mlađeg od 15 g.	1	-	1	-	1	1
160. Zadovoljenje pohote pred djetetom mlađim od 15 g.	-	-	-	-	-	-
172. Povreda dužnosti uzdržavanja	18	46	36	33	7	13
173. Neprovođenje odluke za zaštitu dobrobiti djeteta	-	-	-	1	2	1
177. Zanemarivanje i zlorporaba djetetovih prava	40	24	29	57	42	30
215. a Nasilničko ponašanje u obitelji (po KZ-u) *	24	24	40	23	19	0

*od 1. siječnja 2013. g. kazneno djelo je brisano iz Kaznenog zakona

Izvor: MUP, PU Istarska

Obzirom na evidentnu zastupljenost kaznenih djela u kojima se kao žrtve pojavljuju djeca, MUP ističe da im je važno osigurati odgovarajuću psihološku pomoć. Naime svi oblici zlostavljanja i nasilja na dijete ostavljaju duboke posljedice i mogu u znatnijoj mjeri utjecati na djetetov nesmetan i normalan psihosocijalni razvoj. Zaštita i pomoć djetetu žrtvi kaznenog djela ne bi trebala završiti kaznenim procesuiranjem počinitelja, već je nužno djetetu pružiti odgovarajuću, njegovoj dobi primjerenu pomoć kako bi ga osnažili da prebrodi psihološku traumu kojoj je bilo izloženo.

Veći broj slučajeva nasilja u obitelji evidentira se kroz prekršaje iz čl. 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. U promatranom petogodišnjem razdoblju na području Grada Pule zaprimljeno je 810 zahtjeva za intervencijom policije koji su rezultirali podnošenjem optužnih prijedloga Prekršajnom sudu u Puli protiv 1080 počinitelja.

Tablica 5. Broj intervencija policije i prijavljenih osoba – prekršaji iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (2008 - 2013. g.)

Godina	Broj intervencija policije	Broj prijavljenih osoba
2008.	145	200
2009.	125	198
2010.	111	138
2011.	171	195
2012.	147	188
2013.	111	161

Izvor: MUP, PU Istarska

Kod prekršaja kao i kod kaznenih djela, žrtve nasilja u obitelji većinom su odrasle ženske osobe, u znatno manjem broju su odrasli muškarci, a ostalo su djeca i maloljetnici. Počinitelji nasilja su uglavnom supružnici, izvanbračni i bivši partneri, slijede očevi i sinovi te ostali srodnici definirani Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji. Pojavnost obiteljskog nasilja u velikoj je mjeri uzrokovana alkoholiziranošću počinitelja prekršaja.

U studenome i prosincu 2012. g. u suradnji Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije i Instituta za društvena istraživanja iz Zagreba provedeno je istraživanje o rizičnim ponašanjima srednjoškolaca u Istarskoj županiji. U istraživanju su sudjelovale sve srednje škole iz Pule sa 728 ispitanika (od 1539 ispitanika ukupno). Istraživanje je ograničeno samo na populaciju učenika koji redovito pohađaju srednje škole, te se rezultati ne mogu generalizirati na sve mlade, jer se ne odnose na one koji ne pohađaju srednje škole. U ispitivanju su korištene četiri kategorije učestalosti: 1) nikad probao; 2) eksperimentirao (jednom ili par puta godišnje); 3) povremeno (nekoliko puta mjesečno); 4) redovito (nekoliko puta tjedno ili svakodnevno).

Sveukupno u srednjoškolskoj populaciji Pule ima 40,1% pušača (povremenih i redovitih).

Broj povremenih i redovitih korisnika legalnih i lako dostupnih alkoholnih pića je slijedeći: pivo (44,3%), žestoka alkoholna pića (41,9%) i vino (40,9%).

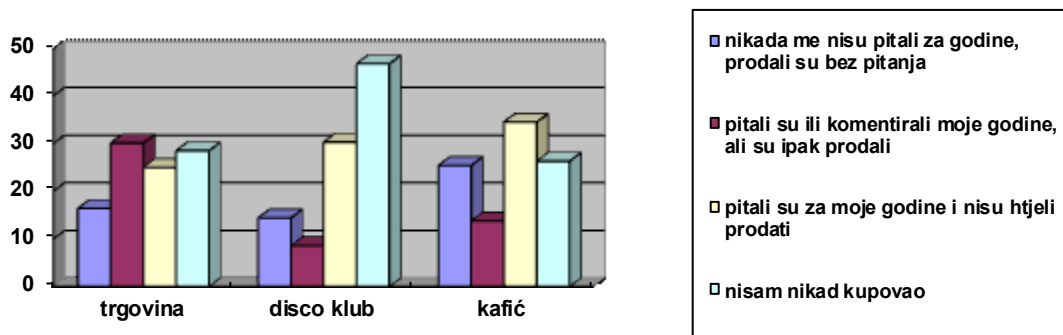
Marihuana i hašiš su najrasprostranjenije ilegalne droge. S marihuanom kao ilegalnom lakom drogom došlo je u doticaj oko 28,8% srednjoškolske populacije Pule i to 18,1% na razini eksperimenta, dok 10,8% redovito ili povremeno koristi marihuanu ili hašiš.

“Teške” droge relativno su rijetke u populaciji mladih koji redovito pohađaju školu. U Puli prema iskazima srednjoškolaca bilo je 0,2% redovitih i povremenih korisnika LSD-a (halucinogeni), 0,1% kokaina, 0,6% amfetamina (speed, ecstasy), 0,0% opijata (heroin, metadon, suboxon, morfij), 0,6% snifa (ljepilo, lakovi) odnosno 1,9% uzima sedative. U Puli je 1,0% mladih eksperimentiralo s kokainom, 1,0% LSD-om, 0,4% s opijatima. Najviše su eksperimentirali sa sedativima (8,7%), snifanjem (6,2%) i amfetaminima (3,3%).

Tipična mjesta pijenja alkoholnih pića u Puli (mogućnost više odgovora) su: tulum/kućne zabave (49,6% ispitanika), disco klubovi (44,6%), partiji (44,6%); u parku, plaži, ulici (39,8%); kuće prijatelja/poznanika (31,6%), kafići (21,6%) te vlastite kuće (15,0%) - znači mjesta koja bi trebala biti sigurna i pod nadzorom odraslih.

Iako je prodaja alkohola maloljetnim osobama zakonom zabranjena, prema podacima koje su dali srednjoškolci ona se ne poštuje u potpunosti.

Slika 9. Poštivanje zabrane prodaje alkohola maloljetnim osobama prema iskazima srednjoškolaca u Puli

Prema istraživanju najčešći oblik zlostavljanja u srednjoj školi je psihološko zlostavljanje (ogovaranje – 17,0% učenika je često i vrlo često izvrgnuto ovom obliku zlostavljanja; pridavanja podrugljivih nadimaka – 7,8%; vrijeđanja i ponižavanja – 4,5%) te krađe (5,3%).

Manifestna agresivnost kod srednjoškolaca u Puli uglavnom se odnosi na psovanje i deranje na javnom mjestu (14,1%), te na druženje s ljudima koji su agresivni (10,0%), ali 6,3% je namjerno napalo nekoga, 5,7% sudjelovalo je u grupnim tučnjavama, a 4,7% ispitanika namjerno uništava stvari.

Što se tiče depresivnosti i osamljenosti treba istaknuti da se 50% srednjoškolaca često i vrlo često osjeća umorno i iscrpljeno, 25,2% je nervozno i tjeskobno, 20,7% se osjeća tromo i usporeno, 16,9% osjeća da ne pripada svijetu u kojem živi, 15,9% misli da ga nitko ne razumije, 12,3% je utučeno i žalosno, 10,2% misli da je život uglavnom jako dosadan, 8,3% osjeća se napuštenim, 6,7% misli da uopće ne vrijede, 5,9% srednjoškolaca pomišljalo je na samoubojstvo.

Prema istraživanju u prve potpune spolne odnose u dobi ispod 17 godina stupa oko trećina mladih u Puli -32,1%.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u razdoblju od 2003. do 2012. g. u Puli niti jedna djevojčica u dobi mlađoj od 15 godina nije rodila, a majke u dobi od 15 do 19 godina rodile su 152 živorođene djece.

U Općoj bolnici Pula u razdoblju od 2009. do 2013. g. evidentirano je 75 prekida trudnoće kod mladih djevojaka iz Pule u dobi do 19 godina (2 u dobi 13-14 godina, 9 u dobi 15-16 godina i 64 od 17 do 19 godina). U odnosu na podatke iz prethodne Slike zdravlja (126 prekida trudnoće kod djevojaka do 19 godina), broj prekida trudnoće je u padu.

Analizom dinamike i strukture kriminaliteta na području Grada Pule tijekom posljednjih šest godina, MUP PU Istarska bilježi trendove smanjenja ukupnog broja zabilježenih kaznenih djela, a posebice je za istaknuti značajno manji broj kaznenih djela općeg kriminaliteta koji obuhvaća oko 80% svih kaznenih djela na području grada. U ostalim segmentima ne bilježi se značajnije negativno odstupanje.

Tablica 6. Kriminalitet na području Grada Pule (2008 - 2013. g.)

Godina	Opći kriminal	Organizirani kriminal	Kriminal droga	Gospodarski kriminal	Terorizam	Kriminal na štetu djece	Ukupno
2008.	1585	32	123	113	20	77	1950
2009.	1342	21	149	132	11	97	1752
2010.	1324	25	204	73	3	108	1737
2011.	1306	14	166	146	2	116	1750
2012.	1483	10	221	54	3	72	1843
2013.	1176	14	70	49	0	78	1387

Izvor: MUP, PU Istarska

Na području Grada Pule najveća problematika u dijelu općeg kriminaliteta odnosi se na imovinski kriminalitet i to na kaznena djela krađa i teških krađa, prosječno 468 krađa i 548 teških krađa godišnje. U vrijeme turističke sezone, evidentira se najveći broj kaznenih djela, poglavito iz domene imovinskog kriminaliteta, krađa i teških krađa, ali i zlouporabe opojnih droga, kao i broj nasilnih kaznenih djela. U vrijeme turističke sezone, osim višestrukog povećanja broja stanovnika koji borave na području Grada Pule, otvoreni su brojni turistički kapaciteti, ugostiteljski objekti, velik je broj skupocjenih vozila stranih gostiju koncentriranih na našem području. Sve to predstavlja mamac za osobe, hrvatske i strane državljane, koji tijekom turističke sezone ciljano dolaze na naše područje s namjerom činjena kaznenih djela.

Kaznena djela ubojstva u ukupnom kriminalitetu sudjeluju sa statistički gotovo beznačajnim učešćem, prosječno godišnje manje od jednog ubojstva i 1 do 2 ubojstva u pokušaju, ali odjecima svojih događanja, izazivaju značajno uznemirenje građana. Ubojstva koja su se događala na području Grada Pule uglavnom su počinjena na štetu člana obitelji, izazvana unutarobiteljskim sukobima i povezuju se s narušenim obiteljskim odnosima dok su ostala ubojstva motivirana razmircama i netrpeljivošću između uzajamno poznatih i određenim odnosima povezanih osoba.

Tablica 7. Struktura kaznenih djela općeg kriminaliteta (2008 - 2013. g.)

Članak KZ	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
117. Tjelesna ozljeda	39	15	25	26	25	22
118. Teška tjelesna ozljeda	12	16	13	23	21	14
139. Prijetnja	92	86	83	55	69	48
228. Krađa	505	437	447	476	525	421
229. Teška krađa	766	496	479	489	562	497
230. Razbojništvo	27	18	18	40	34	31
231. Razbojnička krađa	3	2	2	1	2	3
153. Silovanje	1	-	-	1	1	2
153. Pokušaj silovanja	-	-	-	1	-	1
314. Prisila prema službenoj osobi	2	4	4	3	1	1
315. Napad na službenu osobu	3	3	9	3	7	5
110. Ubojstvo	1	-	1	1	-	2
110. Ubojstvo u pokušaju	2	2	2	1	1	1
111. Teško ubojstvo u pokušaju	-	-	-	-	-	1
155. Bludne radnje	-	1	1	1	-	-

Izvor: MUP, PU Istarska

U razdoblju od 2008. do 2013. g. MUP PU Istarska evidentirala je prosječno 396 prekršaja protiv javnog reda i mira. Najveći broj prekršaja događa se u ugostiteljskim objektima i na otvorenom prostoru posebice u praznične dane i dane vikenda. U području problematike prekršaja protiv javnog reda i mira najintenzivnija je pojavnost prekršaja svađe i vike na javnom mjestu (33,5%), tučnjave (32,1%) te drskog ponašanja (19,8%). Za značajan broj prekršaja narušavanja javnog reda i mira bitna je okolnost njihova činjenja u stanju alkoholiziranosti počinitelja.

Tijekom proteklih šest godina na području Grada Pule dogodilo se prosječno 708 prometnih nesreća godišnje. U razdoblju od 2010. do 2012. broj prometnih nesreća raste, a u 2013. g. broj prometnih nesreća smanjen je na 578. Broj prometnih nesreća sa stradalim osobama je u blagom padu kao i broj stradalih osoba. U prometnim nesrećama prosječno strada 265 osoba, od toga poginu 3 osobe, 23 zadobije teške i 239 lake tjelesne ozljede.

Tablica 8. Prometne nesreće (2008 - 2013. g.)

Godina	Broj prometnih nesreća (PN)	Broj PN sa stradalim osobama	Udio PN sa stradalim osobama (%)	Broj stradalih osoba	Broj stradalih osoba po PN sa stradalim osobama (prosjeak)
2008.	709	251	35,4	316	1,26
2009.	695	193	27,8	250	1,30
2010.	717	187	26,1	233	1,25
2011.	746	199	26,7	268	1,35
2012.	808	226	27,8	287	1,27
2013.	578	185	32,0	235	1,27

Izvor: MUP, PU Istarska

Tablica 9. Posljedice prometnih nesreća (2008 - 2013. g.)

Godina	Lake tjelesne ozljede	Teške tjelesne ozljede	Poginuli
2008.	275	34	7
2009.	232	16	2
2010.	211	19	3
2011.	244	22	2
2012.	262	22	3
2013.	208	24	3

Izvor: MUP, PU Istarska

Prema pokazateljima strukture prekršaja zabilježenih u prometu koji se mogu dovesti u direktnu uzročno-posljedičnu vezu s događanjima prometnih nezgoda najčešće se evidentiraju prekršaji nepropisne brzine, vožnje pod utjecajem alkohola, upravljanja vozilom prije stjecanja prava, nepropisnog pretjecanja.

2.2.3. DRUŠTVENO-EKONOMSKI POKAZATELJI

Grad Pula je u suradnji sa Sveučilištem Jurja Dobrile u Puli, Odjelom za ekonomiju i turizam „Dr. Mijo Mirković“, izradio Strategiju gospodarskog razvoja Grada Pule za razdoblje od 2013. do 2018. godine, kao temeljnog dokumenta usmjerenog za razvoj gospodarstva.

Grad Pula je značajno gospodarsko središte zbog posebnosti prostora grada i afirmacije kroz povijest kao regionalne destinacije, okupljajući oko sebe lokalnu i regionalnu ponudu i potražnju cjelokupne Istarske županije i susjednih zemalja (Italija, Slovenija). U strukturi gospodarstva izdvajaju se pomorsko gospodarstvo i brodogradnja, zatim turizam, svi oblici prometa, slijedi proizvodno obrtništvo s orijentacijom na primjenu visokih tehnologija; sve se više razvijaju trgovina i uslužne djelatnosti, što upućuje na zaključak da je gospodarska struktura odraz nasljeđa te da se mora bolje koristiti geoprometni položaj za razvoj turizma i za pomorsko gospodarstvo.

Vizija grada Pule definirana je kao:

“Pula je moderan, europski, grad konkurentnog i društveno odgovornoga gospodarstva“.

Navedena vizija ostvaruje se kroz tri strateška cilja:

1. **Razvoj ljudskih potencijala i poduzetničke infrastrukture** – 3 prioriteta: *Razvoj ljudskih potencijala; Razvoj komunalne infrastrukture i društvenih sadržaja poštujući načela održivog razvoja s posebnim naglaskom na korištenje obnovljivih izvora energije; Razvoj inkubacijske i institucionalne infrastrukture*
2. **Razvoj poduzetništva** – 2 prioriteta: *Razvoj malog i srednjeg poduzetništva; Intenzivnije uključivanje velikih poduzetnika u razvoj grada Pule*
3. **Pula – turistička destinacija izvrsnosti** – 3 prioriteta: *Brandiranje grada Pule; Unapređenje postojećih i izgradnja novih turističkih smještajnih kapaciteta i ostale turističke materijalne infrastrukture; Intenzivnija valorizacija turističkih atrakcija i ostalih sadržaja*

Grad Pula kroz Odluku o komunalnom doprinosu Grada Pule („Službene novine“ Grada Pule 14/09) dopušta i omogućava investitorima da ostvare umanjenje koeficijenta zone ukoliko se izgrađuju građevine gospodarsko-proizvodne namjene, kao i obročno plaćanje komunalnog doprinosa do 12 obroka, odnosno do 24 mjesečna obroka ovisno o namjeni građevine, te umanjenje iznosa komunalnog doprinosa za 10% ukoliko je plaćanje jednokratno.

Investitorima se također omogućava, prilikom kupnje zemljišta od Grada Pule, da ostvare popust u visini od 5% prilikom plaćanja kupoprodajne cijene u cijelosti u roku od 60 dana od dana sklapanja ugovora, odnosno da 70% kupoprodajne cijene plate u obrocima na 23 rate dok se 30% plaća jednokratnom uplatom nakon provedenog natječaja, odnosno u roku od 15 dana od sklapanja ugovora.

Grad Pula kroz Odluku o gradskim porezima Grada Pule („Službene novine“ Grada Pule 11/13) poduzetnike, pravne ili fizičke osobe ukoliko započnu obavljati djelatnost tijekom godine, za prvu godinu obavljanja djelatnosti (poslovanja) oslobađa plaćanja poreza na tvrtku ili naziv, a ako prestanu obavljati djelatnost tijekom godine, a djelatnost obavljaju u razdoblju kraćem od 6 mjeseci, plaćaju razmjerni dio poreza na tvrtku ili naziv na mjesečnoj osnovi.

Grad Pula i Istarska županija osmislili su paket mjera za poticanje razvoja gospodarstva na području županije. Kreirano je ukupno 10. mjera od kojih će 6. mjera provoditi Grad Pula, a ostale 4. mjere financirati će Istarska županija, a provoditi će ostale institucije u gospodarstvu: IDA d.o.o., HAVOR, Savez udruga inovatora Istarske županije, Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Pula i Obrtnička komora Istarske županije.

Grad Pula predmetnim programom postavlja okvir za poticanje razvoja malog gospodarstva u 2014. g. poduzetnicima koji se svrstavaju u mikro i male subjekte maloga gospodarstva, sukladno Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva („Narodne novine“ br. 29/02, 63/07, 53/12 i 56/13).

Poticanje razvoja malog gospodarstva provodit će se kroz dodjelu potpora za razvoj poduzetništva kroz sljedećih 6 mjera koje će provoditi Grad Pula:

- potpore novoosnovanim tvrtkama
- potpore poduzetnicima za financiranje pripreme i kandidiranje EU projekata
- potpore za novo zapošljavanje i samozapošljavanje
- sufinanciranje ulaganja u standarde kvalitete
- subvencioniranje troškova polaganja stručnih i majstorskih ispita
- zadržavanje postojeće ili smanjenje visine komunalnog doprinosa i komunalne naknade u jedinicama lokalne samouprave

Ciljevi navedenih mjera su sljedeći:

- smanjenje početnih financijskih izdataka poduzetnika prilikom pokretanja poslovanja,
- potaknuti mikro i male poduzetnike da koriste sredstva iz EU fondova za projekte koji promiču gospodarski razvoj,
- smanjenje troškova rada u procesu samozapošljavanja ili zapošljavanja novog djelatnika, odnosno potaknuti zapošljavanje nove radne snage,
- povećanje konkurentnosti mikro i malih poduzetnika
- potaknuti rast i razvoj poduzetništva i povećati broj zaposlenih u privatnom sektoru

Potpore u ukupnom iznosu od 1.000.000,00 kuna dodijelit će se iz Proračuna Grada Pule za 2014. godinu, iz sredstava poreznih prihoda - poreza na tvrtku ili naziv (obveznici poreza na tvrtku ili naziv su pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit ili poreza na dohodak i registrirane su za obavljanje djelatnosti), što znači da će se sredstva prikupljena od svih gospodarskih subjekata koji obavljaju djelatnost na području Pule kroz predmetne potpore vratiti gospodarskim subjektima u Puli, u ovom slučaju mikro i malim subjektima malog gospodarstva.

Navedene mjere za dodjelu potpora koje će provoditi Grad Pula, sukladne su županijskim mjerama za razvoj gospodarstva u 2014. g. Također, 70% odobrenih troškova za Mjeru Potpore poduzetnicima za financiranje pripreme i kandidiranje EU projekata sufinancirati će Grad Pula, a 30% Istarska županija.

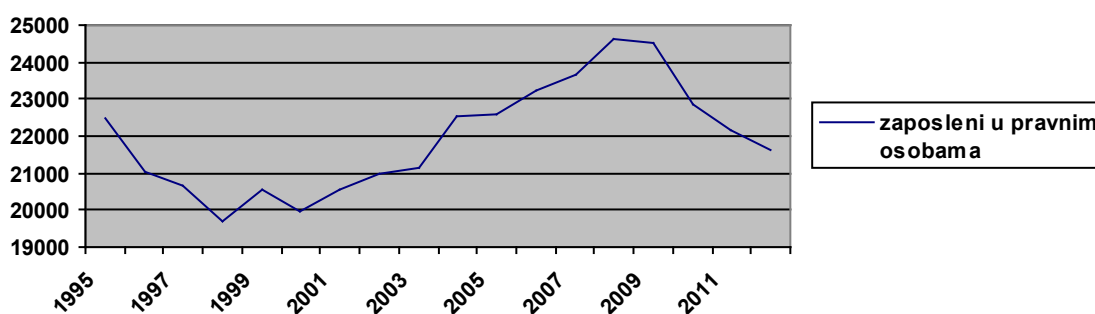
Također, u županijskim mjerama provodit će se još 4 mjere poticanja gospodarstva, a te mjere mogu koristiti i gospodarski subjekti sa područja Pule:

- MJERA - jamstveni fond za prerađivačku industriju i inovacije u prerađivačkoj industriji
- MJERA - potpore za edukaciju poduzetnika o uvjetima poslovanja u EU
- MJERA - promocija inovacija na međunarodnom tržištu
- MJERA - potpore za promociju na međunarodnim sajmovima

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku broj zaposlenih u pravnim osobama u Puli je od 23.258 u 2006.g. pao na 21.609 u 2012.g. Podacima nisu obuhvaćene osobe zaposlene u djelatnosti obrta i slobodnih profesija, kao ni osobe koje svoju aktivnost obavljaju na individualnim poljoprivrednim gospodarstvima jer te podatke Državni zavod za statistiku ne objavljuje na razini gradova i općina.

Rast zaposlenih bilježi se od 2001.g., a pad od 2009.g. Prema podacima Obrtničke komore Istarske županije u 2012. g. procjenjeni broj zaposlenih u obrtima iznosio je 2.748.

Slika 10. Zaposleni u pravnim osobama (stanje 31. ožujka)

U 2012. g. na području Grada Pule najviše zaposlenih u pravnim osobama bilo je u prerađivačkoj industriji (23,6%), trgovini na veliko i malo (13,8%), zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi (9,7%), obrazovanju (9,1%), javnoj upravi i obrani (8,5%), građevinarstvu (5,5%), financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (4,2%), administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (4,0%), prijevozu, skladištenju i vezama (3,9%), stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (3,3%) odnosno u ovih 10 područja djelatnosti ukupno 85,8% zaposlenih.

Prema podacima Financijske agencije (FINA-e) prosječna neto plaća u Puli u 2012. g. iznosila je 4.788 kuna i niža je od županijskog prosjeka - 4.836 kuna.

Prosječan broj nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Područnog ureda Pula u 2013. godini bio je 3.227 od toga 1.527 ili 47,3% žena i 1.701 ili 52,7% muškaraca. Udio nezaposlenih osoba u gradu Puli čini 35,6% nezaposlenih u Istarskoj županiji.

Tablica 10. Broj nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji po razini obrazovanja i spolu 2013. za Grad Pulu

RAZINA OBRAZOVANJA	UKUPNO	%	ŽENE	%	MUŠKARCI	%
UKUPNO	3.227	100,0	1.527	100,0	1.701	100,0
Bez škole i nezavršena osnovna škola	139	4,3	68	4,5	71	4,2
Osnovna škola	674	20,9	286	18,7	388	22,8
Srednja škola za zanimanja do 3. godine i škola za KV i VKV radnike	1.063	32,9	382	25,0	682	40,1
Srednja škola u trajanju od 4 godine i više	802	24,8	436	28,6	366	21,5
Gimnazija	128	3,9	82	5,4	46	2,7
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	176	5,5	117	7,6	60	3,5
Fakultet, Akademija, Magisterij, Doktorat	245	7,6	157	10,3	89	5,2

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Najviše evidentiranih nezaposlenih u Puli u 2013.g. jesu mladi u dobi od 15 do 39 (53,8%), potom osobe srednje životne dobi od 40 do 59 godina (42,4%), a starije osobe iznad 60 godina čine (3,9%).

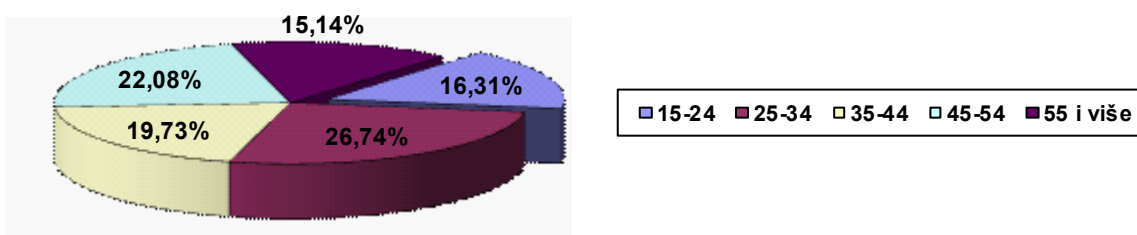
U svim kategorijama dobne strukture ukupno nezaposlenih osoba u 2013.g., udio nezaposlenih žena manji je od udjela nezaposlenih muškaraca.

Tablica 11. Broj nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji po dobi i spolu 2013.g. za grad Pulu

DOB	UKUPNO	%	ŽENE	%	MUŠKARCI	%
UKUPNO	3.227	100,0	1.527	100,0	1.701	100,0
15-19	126	3,9	53	3,5	73	4,3
20-24	401	12,4	172	11,3	228	13,4
25-29	480	14,9	244	16,0	236	13,9
30-34	383	11,9	184	12,0	199	11,7
35-39	346	10,7	166	10,8	180	10,6
40-44	291	9,0	152	9,9	140	8,2
45-49	352	10,9	189	12,4	163	9,6
50-54	361	11,2	171	11,2	190	11,2
55-59	364	11,3	163	10,7	201	11,8
60-64	125	3,9	33	2,2	92	5,4

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Slika 11. Nezaposleni u Puli u 2013. g. po dobi

U Puli je prema popisu 2011. g. bilo 15.431 umirovljenika ili 26,86% stanovnika, od toga 8.878 žena (29,68% ženskog stanovništva) i 6.553 muškaraca (23,79% muškog stanovništva). Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ne objavljuje podatke o osiguranicima, korisnicima mirovina i visini mirovina po gradovima i općinama.

Prema rezultatima popisa stanovništva 2011. g. u Puli od socijalne naknade živi 1.360 osoba (590 muškaraca i 770 žena) ili 2,37% stanovništva što je slično županijskom prosjeku (2,38%). Povremenu potpore drugih osoba prima 2,91% stanovnika

Prema podacima Centra za socijalnu skrb u 2013. g. na Puljštini 821 osoba koristi pomoći za uzdržavanje i to su uglavnom članovi obitelji (67,11%), od toga većinom djeca. Po radnom statusu su to uglavnom odrasle potpuno radno nesposobne osobe koji čine 32,89% korisnika, djeca na školovanju i mlađa (37,52%) i nezaposleni (28,14%). Također 798 osoba koje dobivaju pomoć za uzdržavanje bile su bez ikakvih prihoda. U 2013. g. bilo je 939 korisnika doplatka za pomoć i njegu, 381 korisnik osobne invalidnine i 10 korisnika pomoći i njege u kući.

Tablica 12. Korisnici socijalne pomoći Centra za socijalnu skrb na Puljštini

	2007.	2013.
Broj osoba koje dobivaju pomoć za uzdržavanje	569	821
Broj osoba koje dobivaju pomoć za uzdržavanje prema radnom statusu		
nezaposlen	103	231
umirovljenik	6	11
poljoprivrednik	1	1
ostali	459	578
- djeca i mladež do završetka redovitog školovanja	122	168
- odrasla potpuno radno nesposobna osoba (koja nije umirovljenik)	248	270
- drugi	89	140
Korisnici pomoći za uzdržavanje / stalne pomoći koji su bez ikakvih prihoda	*	798
- samci	219	263
- članovi obitelji	*	535
Korisnici doplatka za pomoć i njegu	885	939
Korisnici osobne invalidnine	277	381
Korisnici pomoći i njege u kući	10	10
- organiziranje prehrane	10	10
- obavljanje kućnih poslova	10	3
- održavanje osobne higijene	10	4
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba	10	*

* - Nije posebno vođena evidencija

Izvor: Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Pula

Centar za socijalnu skrb ima zakonsku mogućnost primjene i drugih oblika materijalne socijalne skrbi: jednokratne pomoći (u novcu i naravi) koje uključuju pomoć za potrebe školovanja, za nabavku odjeće i obuće, nabavku osnovnih predmeta u kućanstvu, za smrt člana obitelji, za korisnike usluge smještaja, za pogrebne troškove, pomoći za uzdržavanje i drugo; potpore za obrazovanje, troškovi smještaja u učeničkom domu, troškovi prijevoza, školski udžbenici, redovito studiranje, naknada do zaposlenja.

U 2013. g. u domovima socijalne skrbi s područja Puljštine bilo je smješteno 318 korisnika za koje troškove smještaja u cijelosti ili djelomično plaća država (145 djece i 173 odraslih): 30 djece bez odgovarajuće skrbi, 48 djece s teškoćama u razvoju, 67 djece i mlađih punoljetnika s poremećajima u ponašanju, 41 odrasle osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem, 13 osoba ovisnih o alkoholu, drogi, kockanju ili drugim opojnim sredstvima, 38 starijih i nemoćnih osoba, 81 odrasle psihički bolesne osobe.

U udomiteljskoj obitelji bilo je smješteno 43 korisnika: 29 djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, 1 dijete s teškoćama u razvoju, 6 odraslih osoba s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem, 2 odrasle psihički bolesne osobe te 5 starijih i nemoćnih osoba.

Grad Pula osigurava višu razina prava od one utvrđene Zakonom o socijalnoj skrbi za svoje građane provedbom Socijalnog programa i Odluke o socijalnoj skrbi Grad Pula. Grad također prati i sufinancira rad udruga i ustanova socijalne skrbi.

Programom javnih potreba društvenih djelatnosti Grada Pule za 2013. godinu, osigurana su sredstva za organiziranje i obavljanje usluga Prihvatilišta za beskućnike i prehrane u Pučkoj kuhinji najpotrebitijim građanima u suradnji sa Crvenim križem, Gradskim društvom Pula.

Odlukom Gradonačelnika od 22. listopada 2013. g. osnovano je Vijeće za komunalnu prevenciju s ciljem razvoja programa prevencije kriminaliteta na području Grada, kako bi se zaštitili građani, materijalna dobra i zajednica u cijelini. Svojim djelovanjem u vidu partnerstva i zajedničkog planiranja te djelovanja različitih tijela vlasti, javnih službi, gospodarstva i građana, kroz razne programe prevencije kriminaliteta, obuhvaća suzbijanje nasilja u obitelji, delinkvenciju djece, maloljetnih i mlađih punoljetnih osoba, zlouporabu droga, suzbijanje nasilja u urbanim sredinama te provođenje drugih mjera radi povećanja sigurnosti ljudi i imovine.

Humanitarna mreža Grada Pule osnovana je s ciljem poboljšanja kvalitete života, posebno najranjivijih i najpotrebitijih osoba ili skupina ljudi putem međusobne suradnje svih sudionika mreže uz poštivanje načela partnerstva, ravnopravnosti i pluralizma. Poveljom Humanitarne mreže Grada Pule koja se potpisala 12. lipnja 2014. g. između Grada Pule, Gradskog društva Crvenog križa, Udruge „Naš san njihov osmijeh“ , Udruge „Probudi se“ i Udruge „Sv. Vinka Pulskog“ podržalo se samoorganiziranje i dobrovoljno djelovanje humanitarnih udruga civilnog društva unutar mreže.

U 2013. g. najpotrebitijim građanima Socijalnim programom Grada Pule osigurani su razni oblici pomoći .

Tablica 13. Vrste pomoći socijalnog programa prema Odluci o socijalnoj skrbi Grada Pule u 2013. g.

Vrste pomoći Grada Pule		Broj korisnika
1.	novorođenačka potpora	437
2.	pomoć za prehranu djece do 1 godine	8
3.	subvencija učešća u cijeni programa predškolskog odgoja	891
4.	subvencija učešća u cijeni školske marende	799
5.	subvencija učešća u cijeni produženog boravka u ustanovama kojih je osnivač ili suosnivač Grad Pula	230
6.	subvencija nabave školskih udžbenika	52
7.	novčana potpora studentima	42
8.	pomoć za podmirenje troškova stanovanja- mjesečno	260
	jednokratna novčana pomoć za podmirenje troškova stanovanja	210
9.	pomoć za podmirenje troškova grijeva	243
10.	dodatna novčana pomoć	592
11.	Prehrana u pučkoj kuhinji	113
12.	1. subvencija dostave jednog obroka dnevno	49
	2. pomoć i njega u kući	18
13.	subvencija vozne karte u javnom gradskom prijevozu	95
14.	dopunska materijalna zaštita vojnih i civilnih invalida rata, učesnika rata i članova njihovih obitelji	12
15.	pomoć umirovljenicima	621
16.	subvencija troškova pogreba	11
17.	privremeni smještaj beskućnika u prihvatilište	17
18.	Socijalno zdravstvene akcije u MO	365
	UKUPNO	5065

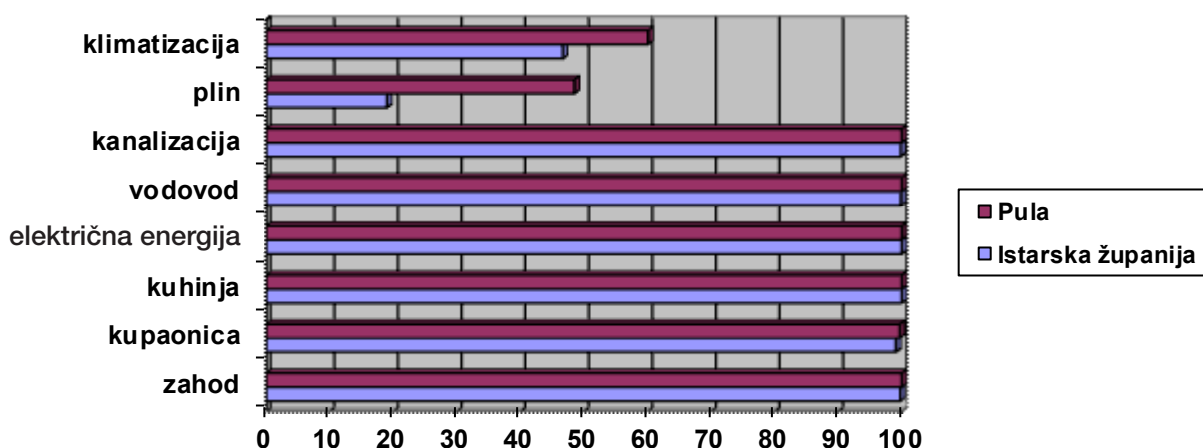
Izvor: Grad Pula, Upravni odjel za društvene djelatnosti

2.2.4. STANJE OKOLIŠA

Prema Popisu stanovništva 2011.g. u Gradu Puli ima 22.640 nastanjenih stanova unutar kojih živi 22.845 kućanstva, što čini 56.513 osoba ili 98,4% stanovnika Pule. Nadalje, u 19 kolektivnih stanova (uključeni i beskućnici u prihvatilištu) živi 919 osoba, a u 12 ostalih stambenih jedinica žive 24 osobe (podrum, garaža, prikolica i sl). Nastanjeni stanovi u prosjeku imaju 72,2 m², a u jednom stanu prosječno živi 2 do 3 osobe.

Stanovi u Puli su dobro opremljeni svim potrebnim prostorijama i većinom infrastrukture (električna energija, voda iz vodovoda, kanalizacija) te po navedenom ne odudaraju od županijskog prosjeka. U Gradu Puli udio građana koji žive u stanovima opremljenim plinom i klimatizacijom, veći je u odnosu na županijski prosjek.

Slika 12. Udio osoba (%) prema opremljenosti stana u Puli i Istarskoj županiji – Popis 2011.

Prema Popisu stanovništva 2011. g. 96,9% nastanjenih stanova je u privatnom vlasništvu.

Stanovi u vlasništvu Grada Pule dodjeljuju se prema Listi prvenstva za dodjelu stanova u najam, a procedura je propisana posebnom odlukom Grada. U 2013. g. dovršena je izgradnja dvije zgrade s okolišem na lokaciji Šijana u sklopu projekta Poticane stanogradnje (POS), te se novim vlasnicima dodijelilo 65 stanova, ukupne neto korisne površine 4.338,21 m².

Grad Pula započeo je s projektom Dolcevita - projektom uređenja gradskih fasada koji se provodi sukladno Odluci o uvjetima i mjerilima za raspodjelu dijela sredstava spomeničke rente i drugih prihoda Proračuna za provođenje zahvata sanacije i obnove pročelja i krovova građevina registriranih kao kulturno dobro te građevina na području zaštićene urbanističke cjeline Grada Pule. Osnovni cilj projekta je estetsko i funkcionalno uređenje Pule, odnosno ožvljavanje stare gradske jezgre isticanjem starih pročelja, balkona i ostalih vrijednih pulskih detalja

U sklopu projekta Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama (SGE) u Republici Hrvatskoj dnevno se očitava stanje struje, vode i lož ulja te mjesečno obračunava.

U sklopu natječaja Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Grad Pula se prijavio na sljedeće:

1. Natječaj za sufinanciranje programa korištenja OIE (obnovljivi izvori energije - solarni kolektori) u kućanstvima
2. Natječaj za sufinanciranje projekata povećanja energetske učinkovitosti u zgradarstvu:
 - zamjena postojeće i ugradnja nove energetske učinkovite vanjske stolarije za objekte vrtić Monte Zaro, škola Tone Peruška i škola Vidikovac;
 - povećanje toplinske zaštite vanjske ovojnice – izgradnja/sanacija fasade za vrtić Monte Zaro;
 - Drugi projekt je *Provođenje mjera energetske učinkovitosti u obiteljskim kućama na području grada Pule:*
 - zamjena postojeće i ugradnja nove energetske učinkovite vanjske stolarije
 - povećanje toplinske zaštite vanjske ovojnice – izgradnja/sanacija fasade

Svi navedeni natječaji provedeni su s ciljem podizanja energetske efikasnosti i učinkovitosti u obiteljskim kućama i višestambenim zgradama te ostalim objektima.

Zavod za javno zdravstvo Istarske županije prati kakvoću zraka od 1982. g. Opći i specifični pokazatelji onečišćenja zraka na području Pule u 2013. godini pratili su se putem 10 postaja s ručnim posluživanjem u lokalnoj mjestnoj mreži u skladu sa Zakonom o zaštiti zraka (NN 130/11; NN 47/14) i Pravilnikom o praćenju kvalitete zraka (NN 3/13). Mjerne postaje smještene su na pozicije koje pokrivaju prometni dio Grada Pule. Gradske pozadinske postaje smještene su unutar trajno izgrađenog područja, prate zagađenja koje su rezultat sveukupnih djelatnosti na promatranom području te utjecaj prometa.

Na stanicama s ručnim posluživanjem uređaja prate se sumpordioksid, dim, sediment (taložna tvar) i dušikdioksid.

Uzimajući u obzir sve rezultate mjerenja razina onečišćujućih tvari u zraku u 2013. g., kao i rezultate mjerenja u posljednjih pet godina i primjenjujući kriterije iz zakonskih i normativnih akata Republike Hrvatske možemo evaluirati kvalitetu zraka kao prvu kategoriju - nisu prekoračene granične vrijednosti (GV) niti za jednu onečišćujuću tvar - za područja zastupana mjernim postajama u Puli.

Tablica 14. Kategorizacija područja zastupanih postajama kojih se brojevi navode s obzirom na stupanj onečišćenja zraka u 2013. g.

I kategorija $C < GV$	II kategorija $GV < C < TV$	III kategorija $C > TV$	Kritični pokazatelj
02, 05, 04 Veli Vrh, Riva, Ulica J. Rakovca			SO ₂
02, 05, 04 Veli Vrh, Riva, Ulica J. Rakovca			NO/NO ₂
06, 08, 10, 03, 12, 13, 14 Ližnje Moro, Valmarin, Monte Šerpo, Fižela, Stoja, Vidikovac, Fižela A.P.			Ukupna taložna tvar (UTT)
03, 12, 14 Fižela, Stoja, Fižela A.P.			Metalna tvar (olovo, kadmij i nikal) u UTT

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

Stanovnike Grada Pule vodom opskrbljuje Vodovod Pula d.o.o. iz četiri vodoopskrbna sustava i to:

- VOS Pulski bunari: uključuju se prema potrebi, ovisno o potrošnji vode
- VOS Rakonek
- VOS Gradole
- VOS Butoniga

Sustavom javne vodoopskrbe pokriveno je 99% stanovništva Puljštine.

Postojeća vodovodna mreža u starom dijelu grada je dotrajala. Magistralni cjevovod, glavni vodoopskrbni cjevovodi i ulična mreža zahtijevaju rekonstrukciju zbog svoje dotrajalosti. U pojedinim dijelovima grada postojeća vodovodna mreža zadovoljava tehničkom kvalitetom, ali nema dovoljnog kapaciteta.

Osim povećane koncentracije nitrata iznad maksimalne dopuštene koncentracije (MDK), u sirovim vodama bunara koji se više ne koriste, prisutno je i jako mikrobiološko onečišćenje. Povišeni sadržaj nitrata i mikrobiološko onečišćenje prvenstveno je pokazatelj nepropisnog zbrinjavanja otpada i dispozicije otpadnih voda (naročito putem septičkih jama), poljoprivrednih i drugih aktivnosti u kojima se ili koristi anorganski nitrat ili generira kao produkt oksidacije organskih tvari.

Vodovod Pula je dodatnom tehnološkom obradom sirove vode membran filtracijom i reverznom osmozom osigurao isporuku zdravstveno ispravnu vode na zdencima Tivoli i Campanož. Na ostalim zdencima (Škatari, Rizzi, Valdragon 3 i 4, Lokvere), koji se ne crpe zbog povećane koncentracije nitrata iznad dopuštenih granica, moguće je uvođenje odgovarajuće tehnologije obrade uz osiguranje potrebnih financijskih sredstava. Uvođenjem nove tehnologije obrade znatno bi povećalo cijenu proizvodnje vode za javnu vodoopskrbu, što bi se odrazilo i na cijenu koju plaća krajnji korisnik.

Zdravstvena ispravnost vode za ljudsku potrošnju svakodnevno se kontrolira putem internog laboratorija Vodovoda Pula, a neovisna ispitivanja provode službeni laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo istarske županije i Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Zavod za javno zdravstvo Istarske županije provodi monitoring vode za piće na području čitave Istarske županije. Monitoring je podijeljen na 3 dijela: kontrolna mjesta na vodoopskrbnoj mreži, potrošačka mjerna mjesta i izlazi iz postrojenja za preradu vode. U svim uzorcima radi se isključivo o kondicioniranoj vodi za piće (nakon prerade). Monitoring vode za piće na vodoopskrbnoj mreži provodio se u 2013. g. u skladu s Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (NN 47/08). Učestalost uzorkovanja i obim analiza usklađeni su s odredbama Pravilnika i sa sezonskim količinama isporučene vode za piće. Na vodoopskrbnoj mreži ispitivani su redovno pokazatelji analize A i periodično analiza B.

Ispitivanje zdravstvene ispravnosti vode za piće u vodoopskrbnoj mreži na području Grada Pule Zavod je obavio na 6 mjernih točaka Busoler, Centar, Stoja, Šijana, Veli Vrh i Veruda. U 2013. g. uzet je ukupno 171 uzorak. Samo jedan ispitan uzorak nije zadovoljavao zahtjeve Pravilnika (0,58%). Razlog zdravstvene neispravnosti uzorka bila je mutnoća. Na ponovljenom uzorkovanju bio je ispravan. Ponavljanje uzorkovanja obavljano je unutar 24 sata nakon potvrdnih rezultata analiza. O neispravnom uzorku Zavodje odmah usmeno i pismeno obavijestio Vodovod Pula s ciljem da istraže uzroke nesukladnosti i poduzmu odgovarajuće mjere za osiguranje zdravstveno ispravne vode za piće u sustavu vodoopskrbe. Nesukladnost je bila kratkotrajna i rizici svedeni na najmanju moguću mjeru. Na osnovu ispitanih pokazatelja Zavod je zaključio da je u 2013. godini voda za piće u vodoopskrbnom sustavu bila zdravstveno ispravna.

Kakvoću mora na plažama na području Istarske županije Zavod za javno zdravstvo Istarske županije kontinuirano prati od 1988. g.. Zakonsku osnovu ispitivanja kakvoće mora na morskim plažama čini Uredba o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08).

Monitoring sanitarne kakvoće morskih plaža u 2013. g. Zavod je provodio na 22 mjerna mjesta na području Pule. Praćenje kakvoće mora na morskim plažama obavljalo se od 18. svibnja do 4. listopada 2013. prema jedinstvenom kalendaru uzorkovanja za cijeli Jadran. Ispitivanje kakvoće morskih plaža obavlja se svakih 15 dana, najkasnije u roku od 4 dana od dana utvrđenog u kalendaru uzorkovanja.

Pokazatelji kakvoće mora obuhvaćaju opažajne pokazatelje (vizualne osobine mora, meteorološki uvjeti), fizikalne pokazatelje i analizu mikrobioloških pokazatelja. Mjerenjima se određuje temperatura zraka i mora, slanost i bakteriološki pokazatelji: Escherichia coli i crijevni enterokoki. Na temelju rezultata praćenja kakvoće mora za kupanje i kriterija iz Uredbe određuje se pojedinačna ocjena, godišnja ocjena i konačna ocjena. Prema kriterijima donosi se godišnja ocjena i konačna ocjena po završetku sezone kupanja i prethodne tri sezone kupanja. Kakvoća mora se prema tim kriterijima svrstava u izvrsnu, dobru, zadovoljavajuću ili nezadovoljavajuću.

Kakvoća mora na svih 22 plaža u gradu Puli u sezoni kupanja 2013. g. ocijenjena je izvrsnom (godišnja i konačna ocjena).

U toku sezone preko mrežne aplikacije za morske plaže za Pulu je stigao jedan upit za kakvoću mora unutar lukobrana pulske luke – na tom području nema plaža uključenih u monitoring.

U 2013. g. nositelji "Plave zastave" u Puli su tri plaže Arenaturista ("Ambrela", "Brioni" i "Histrina") te jedna marina (Tehnomont- Marina Veruda).

Uklanjanje otpadnih voda u djelokrugu je rada poduzeća Pula Herculanea d.o.o. Obzirom na lokaciju uređaja za pročišćavanje javni sustav odvodnje otpadnih voda grada Pule podijeljen je u dva podsustava odvodnje:

→ **Sustav odvodnje otpadnih voda "Pula centar"**
(sa uređajem za mehaničko pročišćavanje Valkane)

Na uređaju za mehaničko pročišćavanje otpadne vode priključeno je 40 % korisnika ukupnog kanalizacijskog sustava grada Pule. Na uređaj za mehaničko pročišćavanje "Valkane" spojeni su ovi dijelovi grada: Punta Verudela, Monsival, Nova Veruda, Stoja, Vidikovac, Valkane, Sv. Polikarp – Sisplac i naselje Pješčana uvala. Veći dio otpadne vode u 2013. g. tj. 60% ide bez pročišćavanja u pulsku luku. Poduzeće Pula Herculanea d.o.o. jedan je od sudionika u provedbi Programa praćenja onečišćenja Jadrana s kopna u okviru kojeg se kontrolira količina i kakvoća komunalnih otpadnih voda koje se ispuštaju u more na uređaju Valkane. Srednje vrijednosti kakvoće otpadne vode ukazuju da se radi o vodama isključivo sanitarnog porijekla.

→ **Sustav odvodnje otpadnih voda «Pula sjever»**
(sa uređajem za mehaničko pročišćavanje Peroj)

Kanalizacijski sustav "Pula sjever" obuhvaća odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda: općine Fažana (mjesto: Fažana, Valbandon, Stancija Barbo, Šurida), grada Vodnjan (Vodnjan, Galižana, Barbariga, Peroj) te dio grada Pule (Štinjan).

Poduzeće Pula Herculanea d.o.o. kontinuirano radi na podizanju standarda komunalne infrastrukture i na zaštiti okoliša, odnosno postojećih izvora pitke vode na cijelom području Puljštine. U budućem razdoblju osnovni cilj je proširenje-rekonstrukcija kanalizacijske mreže, odnosno, priključenje što većeg broja korisnika na kanalizacijski sustav, radi što kvalitetnije zaštite prirodnih resursa za današnje i buduće generacije. Cilj je odvesti sve gradske otpadne vode na sustav za pročišćavanje otpadnih voda.

Otpadne industrijske vode koje se ispuštaju u sustave javne odvodnje onečišćene su nusproduktima nastalim u procesu proizvodnje. Prema Odluci o odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda na području Grada Pule i Općina Fažana, Ližnjan, Marčana, Medulin i Vodnjan (S.N.IŽ 1/2001.) nije dozvoljeno ispuštanje otpadnih voda koje su prekomjerno onečišćene otpadnim tvarima jer bi uzrokovale neželjene posljedice u radu sustava odvodnje otpadnih voda. Navedene otpadne vode moraju se prije upuštanja u sustav javne odvodnje pročititi do određenog stupnja kvalitete prema Pravilniku o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 80/13.).

U sklopu projekta *Izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Grada Pule* dio objekata je izgrađen. U tijeku je dovršetak izgradnje kanalizacije Rive, odnosno obalnog kolektora, te se radi na ishodovanju dozvola i pripremi preostale projektne dokumentacije, prvenstveno za vode sliva Pragrande i sliva Šijanskog kolektora. Također, postojećem uređaju za pročišćavanje otpadnih voda i podmorskom ispustu potrebno je povećati kapacitet, a ujedno će se unaprijediti i kvaliteta pročišćavanja otpadne vode. Izgradnja uređaja predviđa se do konca 2018. g., te će on biti minimalno drugog stupnja pročišćavanja.

Kad se izgrade svi planirani objekti u navedenog projekta, na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda bit će priključeno 90% grada Pule, te više neće biti kontinuiranog upuštanja nepročišćenih sanitarnih otpadnih voda u pulski zaljev.

Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske od 2007. do 2015., kao i planovi Istarske županije i Grada Pule, između ostalog definiraju i obvezu razvoja sustava selektivnog prikupljanja otpada.

U gradu Puli se s odvojenim prikupljanjem otpada – papira, započelo 2007. g. Na području grada Pule za selektivno prikupljanje otpada danas imamo postavljenih 130 "zelenih otoka". Svaki se "zeleni otok" sastoji od tri spremnika: plavi za selektivno prikupljanje papira i kartona, žuti za selektivno prikupljanje plastike, tetrapaka i metalne ambalaže te zeleni spremnik za selektivno prikupljanje stakla.

Komunalno poduzeće Pula Herculanea d.o.o. prikuplja selektivno odvojeni otpad sa "zelenih otoka" i iz domaćinstva u MO Nova Veruda (809 kućanstava) i dijelu MO Veli Vrh (369 kućanstava) po sistemu "od vrata do vrata" putem vrećica (plave, žute i zelene) po točno određenom rasporedu odvoza.

Ostali otpad (željezo, opasan otpad, kartonska ambalaža i sl.) koji proizvode različita poduzeća, dužna su ga sama zbrinuti u dogovoru s ovlaštenim ustanovama koje taj otpad zbrinjavaju.

Selektivno prikupljanje organizirano je i za glomazni otpad, nekoliko puta godišnje, u suradnji s mjesnim odborima, ali građani mogu i telefonski ugovoriti besplatno preuzimanje direktno iz domova ili s najbliže lokacije gdje je smješten kontejner za komunalni otpad.

Organizirano je reciklažno dvorište u sklopu tvrtke Metis d.d. i na lokaciji odlagališta komunalnog otpada Kaštijun.

Krajem 2011. g. u MO Šijana postavljen je podzemni zeleni otok većih kapaciteta (2 posude od 5m³ za papir te za PET i metalnu ambalažu i 1 posuda od 3m³ za staklo).

Tijekom 2012. g. na području MO Šijana u zgradama Koparskog naselja proveden je projekt „EKO OTOK“ prilagođen sakupljanju komunalnog otpada u naseljima u kojima prevladavaju stambene zgrade (obuhvaća 524 domaćinstva). Nalaze se na četiri lokacije unutar mjesnog odbora, a broj posuda prilagođen je broju stanara po pojedinoj lokaciji. „EKO OTOK“ je ograđena površina s posudama za otpad za odlaganje preostalog komunalnog otpada i posudama zelenog otoka (kompleta posuda za plastičnu ambalažu, staklo i papir). Spremišta su zaključana u cilju uspješnijeg mjerenja količina odloženog otpada, kao i sprječavanja devastacija.

Obzirom da tekstilni otpad čini 2 do 3% ukupne količine otpada, 2011. godine postavljeno je 16 kontejnera za tekstil. U 2013. g. prikupljeno je 44.300 kg tekstila.

Na dvijema gradskim lokacijama i u svim marinama i lučicama nalaze se spremnici za prihvrat otpadnog motornog ulja, dok se stare baterije sakupljaju putem pojedinih trgovina, škola, učilišta i sl.

Za frakciju organskog otpada tiskane su brošure o kompostiranju koje su podijeljene građanima u naseljima s obiteljskim kućama, a građanima iz mjesnog odbora Veli Vrh i Nova Veruda podijeljeno je 150 kompostera uz provedenu edukaciju o kompostiranju.

Prikupljanje građevinskog otpada osigurano je u dijelu kamenoloma Valmarin u svrhu sanacije kamenoloma. Fizičkim je osobama omogućeno odlaganje bez naplate, dok tvrtke plaćaju naknadu. Također, građani mogu u istoj količini besplatno odlagati građevinski otpad i na odlagalištu komunalnog otpada Kaštijun.

Od ukupne količine selektivno prikupljenog otpada najviše se selektivnog otpada (84%) odnosi na papir i karton. Udio sakupljene staklene ambalaže iznosi 8%. Navedeno staklo predaje se ovlaštenim sakupljačima koji ga onda prevoze u tvornice koje koriste rabljeno staklo za proizvodnju novih proizvoda od stakla, najčešće staklene ambalaže. Plastika čini 7% sirovina prikupljenih putem zelenih otoka. Sakupljena plastična ambalaža ima brojnu upotrebu npr. proizvodnja odjeće, plastičnih igrala te plastičnih kontejnera. Selekcijom plastike štedimo prostor na našem odlagalištu zbog velikog volumena ove otpadne sirovine.

Prikupljene količine otpadne metalne i tetrapak ambalaže su neznatne i iznose otprilike 1%.

Tablica 15. Prikupljene sirovine putem zelenih otoka i sustavom od vrata do vrata u gradu Puli od 2008. do 2013. g.

sirovine u tonama /god.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2008. - 2013.	udio %
papir i karton	228,0	297,7	264,9	276,3	178,8	157,5	1.403,1	55,8
ambalaža od papira i kartona	145,5	111,8	115,8	157,3	103,4	82,3	716,1	28,5
staklena ambalaža	4,3	41,3	29,9	62,6	34	42,5	214,	8,5
plastična ambalaža	1,4	27	29,5	29,5	42,9	38,9	169,2	6,7
višeslojna kompozitna ambalaža (tzv tetrapak)	-	1	-	-	0,7	1	2,7	0,1
metali	-	5,8	-	-	0,1	0,6	6,6	0,3
ukupno	379,2	484,7	440,0	525,7	359,9	322,8	2.512,4	100,0

Izvor: Pula Herculanea d.o.o.

Obzirom da selektivni otpad prikupljaju i ostale tvrtke (reciklažno dvorište Metis d.d., trgovački lanci, Unija nova d.o.o.),poduzeće Pula Herculanea navodi da je udio selektiranja u 2013. g. za grad Pulu iznosio 14,3%.

U krugu svih osnovnih škola na području Grada Pule postavljeni su edukativni zeleni otoci. U svim vrtićima postavljene su edukativne posude za selektivno prikupljanje otpada koje su u obliku životinje i veselo obojene (prilagođene maloj djeci).

Svaki korak u razvoju sustava selektivnog prikupljanja otpada pratila je edukacija građana i djece. Prilikom postavljanja zelenih otoka tiskane su brošure za sva domaćinstva u Puli s detaljnim uputama kako i koju vrstu otpada odlagati u zelene otoke. Tiskane su i brošure za svaki mjesni odbor zasebno, na kojima su grafički prikazane lokacije zelenih otoka pojedinog mjesnog odbora. Paralelno su pripremljeni i edukativni materijali za djecu iz osnovnih škola, a provedena je i edukacija nastavnika o sustavu i primjeni edukativnih materijala. Svim učenicima četvrtih razreda OŠ podijeljeni su CD-i s igricama / kvizovima kako pravilno odvajati otpad i video materijalima o papiru, plastici i staklu s prigodnim prezentacijama o utrošku i mogućoj uštedi energije selektiranjem otpada. Pripremljeni su muzički materijali i jinglovi koji su emitirani na lokalnim radio postajama.

Na Sajmu knjige 2009. i 2010. postavljen je info punkt za građane gdje su se mogli informirati o kompletnom sustavu i dobiti edukativne i promotivne materijale. Edukacija po školama odvija se svake godine, a nastavila se i tijekom 2013. g. Grad Pula sufinancirao je edukaciju djece i djelatnika pulskih osnovnih škola koju je u sklopu projekta *“Reciklirajmo u školi”* provodila udruga Zelena Istra.

Svake godine provode se edukativne akcije čišćenja podmorja i gradskih šumica od ilegalno odloženog otpada. Uz brojne gradove u Hrvatskoj i Grad Pula svake godine sudjeluje u akciji čišćenja prirode i okoliša pod nazivom *„Zelena čistka”*.

Problem ilegalnog odlaganja otpada na području Grada Pule rješava se kontinuirano, a u 2013. g. na području grada Pule zbrinuto je 230,5 m³ ilegalno odloženog otpada s desetak lokacija (većinom građevinskog otpada – oko 70%, te glomaznog, komunalnog, zauljenog otpada, guma i sl.).

Također, uspješnim završetkom EU projekta „DIVA“ u potpunosti je sanirana jedna od većih lokacija (Labinska cesta). Putem projekta, sa svrhom cjelovitog pristupa sanaciji, realizirano je niz aktivnosti: uklanjanje otpada, edukacija građana i djece, Labinska cesta je uključena u plan biciklističkih staza Grada Pule, postavljene su nadzorne kamere i druga urbana oprema – tabele, elementi za trim stazu i dječja igrala, posađen je biljni materijal, te uspostavljena elektronska baza podataka ilegalnih odlagališta otpada na razini Istarske županije kao i web aplikacija za pristup podacima iz baze. Radi se o GIS (geografski informacijski sustav) bazi koja omogućava vizualizaciju podataka. Web aplikacija je dizajnirana u dva nivoa, nivo za građane ili javni portal i nivo za nadležne institucije, tzv. interni portal.

Na području Grada Pule osim, povremenih lokacija s manjim količinama ilegalno odloženog otpada, s kojih se isti kontinuirano odvozi i te se lokacije saniraju, evidentirane su i dvije veće lokacije ilegalnog odlaganja otpada (Valelunga i Paganor) koje predstavljaju problem u okolišu, te je mogućnost njihove sanacije opisana u Planu gospodarenja otpadom Grada Pule (Službene novine 13/10).

Zbrinjavanje komunalnog otpada obavlja se na odlagalištu "Kaštijun". U 2013. g. poduzeće Pula Herculanea d.o.o. na odlagalište Kaštijun odložila je 39.116 tona 19 različitih vrsta neopasnog otpada od kojih najveći udio od 26.417 tona ili 67,5 % spada u miješani komunalni otpad. Na 10 vrsta neopasnog proizvodnog otpada odnosi se samo 2,4% ukupne količine otpada.

Postojeće odlagalište ne zadovoljava uvjete prema "Pravilniku o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada" (NN 117/07.), te se pristupilo njegovoj sanaciji, koja je započela početkom 2008. g. Radovi na sanaciji i izgradnji gradskog Odlagališta Kaštijun nisu se odvijali tijekom 2013. g.

Tablica 16. Ukupna količina otpada odložena na odlagalištu Kaštijun u 2013. g..

VRSTA OTPADA	KOLIČINA (u tonama)
GRAD PULA	22.148,4
OKOLICA	6.804,2
OSTALI SKUPLJAČI	9.238,9
UKUPNO KOMUNALNI	38.191,5
NEOPASNI PROZVODNI	924,5
SVEUKUPNO ODLOŽENO	39.115,9

Izvor: Pula Herculanea d.o.o.

Temeljem Pravilnika o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada (N.N. 117/07) rad odlagališta Kaštijun kontroliraju ovlaštene ustanove mjerenjem: meteoroloških parametara, emisija odlagališnog plina, emisija procjedne vode i oborinske vode s površine odlagališta, parametara onečišćenja podzemne vode opasnim tvarima, ako se nalazi u području utjecaja odlagališta i kontrole stabilnosti tijela odlagališta.

Postojeće odlagalište će zaprimati otpad do trenutka otvorenja Županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO), a nakon toga bi uslijedilo potpuno zatvaranje i sanacija odlagališta uz obavezni monitoring nakon zatvaranja.

Za potrebe gospodarenja otpadom stanovništva Istarske županije planirana je izgradnja modernog Centra za gospodarenje otpadom na lokaciji Kaštijun. Svrha Projekta je uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Županiji koji u osnovi čine Centar za gospodarenje otpadom Kaštijun (Centar) i šest pretovarnih stanica (Umag, Poreč, Rovinj, Buzet, Pazin i Labin).

U cilju uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom bit će izgrađeno nekoliko infrastrukturnih cjelina: Centar kao kompleks i centralna točka obrade i odlaganja otpada kao i pretovarne stanice kao lokalni centri za sakupljanje komunalnog otpada sa kojih će ostatni otpad (nakon primarne reciklaže) biti upućen na obradu u Centar.

Centar se sastoji od zone za obradu otpada i ulazno izlazne zone sa odlagalištem, te pratećom infrastrukturom. Ishodovane su sve građevinske dozvole i Centar je u izgradnji.

Zonu za obradu otpada čini postrojenje za mehaničko – biološku obradu otpada s manipulativnom površinom i pripadajućom infrastrukturom, kapaciteta 90.000 tona godišnje u kojem se kombiniranjem mehaničkog i biološkog postupka obrade, otpad stabilizira, dobiva gorivo iz otpada i smanjuje volumen otpada koji je potrebno odložiti.

Ulazno izlazna zona s odlagalištem sastoji se od radne zone i građevina (porta, vage, postrojenje za pranje podvozja, servisni centar, uređaj za obradu otpadnih voda, reciklažno dvorište i dr.), dok se zona za odlaganje sastoji od ploha za odlaganje metanogene frakcije, ploha za neopasni proizvodni otpad i sustava za otplinjavanje. Potrebna je izgradnja i postrojenja za proizvodnju električne energije iz bioplina.

Početak 2013. g. Zavod za javno zdravstvo Istarske županije (ZZJŽ) predložio je Gradu Pula Program mjera usklađen sa novim nacionalnim Programom mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku (NN 128/11).

Njegovim prihvaćanjem stvoreni su uvjeti i za neke nove aktivnosti koje je Zavod otpočeo provoditi na području naše županije pa tako i Gradu Puli. To su, u prvom redu, izrada katastra legla ličinki komaraca tj. prva faza elektroničke baze podataka štetnika i ekoloških niša koja će se svake godine ažurirati i nadopunjavati. Baza uveliko pomaže izvoditelju mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (DDD) jer mu olakšava poslove pretrage terena, uočavanja legla komaraca i njihov tretman a time i učinkovitiju borbu protiv komaraca. Kroz pravodobno suzbijanje ličinki u leglima moguće je smanjiti potrebu za tretmanima odraslih komaraca za koje je poznato da su skupi, relativno neučinkoviti i štetni za okoliš i neželjene vrste. Uz kreiranje baze podataka Zavod je provodio i edukativnu kampanju "*Kako smanjiti broj komaraca u svom okruženju*" kroz organizaciju edukativnih štandova na gradskoj tržnici, dijeljenjem edukativnih letaka te upoznavanjem stanovništva sa problematikom komaraca, kako izgledaju ličinke komaraca, gdje se najčešće nalaze, kako pronaći leglo na svom posjedu, šta napraviti u slučaju da leglo ne možemo na jednostavan način ukloniti itd. Tijekom sezone Zavod je provodio i monitoring komaraca na području Grada sukladno županijskom programu. Iz rezultata monitoringa se može zaključiti da je na području grada populacija tigrastog komarca stabilna te da se, u većini staništa, preklapa sa vrstom *Culex pipiens* (obični komarac).

Kroz 2013. godinu Zavod je provodio DDD postupke na području grada Pule u suradnji sa još dvije tvrtke kao jedan od članova Zajednice ponuditelja koja je na javnom natječaju dobila poslove preventivne DDD. Poslovi su podijeljeni tako da je Zavod provodio dezinsekciju protiv komaraca kroz larvicidne i adulticidne akcije dok su preostala dva izvođača provodili deratizaciju stambenih objekata, javnih površina i deratizaciju kanalizacijske mreže i odlagališta otpada.

Zelenih površina unutar gradskog područja obuhvaćenog Generalnim urbanističkim planom (GUP) ima 1.345,25 ha (43,42 % površine grada). Površine sporta i rekreacije prostiru se na 388 ha (12,52 % površina grada). Javne zelene površine koje održava poduzeće Pula Herculanea d.o.o. pokrivaju 72,3479 ha, i to obrasla površina 69,2195 ha (intenzivno - košnjom od 10 do 14 puta godišnje održava se oko 16 ha; ekstenzivno - košnjom od 6 puta godišnje oko 53 ha), a površine pod parkovnim stazama (tucanik, kamene škrile ili tlakovac) 3,1284 ha. U drvodredima ima 1.782 stabla. Zaštitne zelene površine prostiru se na 903 ha što čini 29,1 % ukupne površine Grada.

U razdoblju od 2008. do 2014. g. ukupan se broj zelenih površina - parkova na održavanju znatno povećao - za 33,1%, usprkos nedostatku financijskih sredstava i broja zaposlenih potrebnih za njihovo kvalitetno održavanje. Također se bilježi i znatno povećanje broja i kvalitete opremljenosti dječjih igrališta pa se tako u razdoblju od 2008. g. do 2014. g. njihov broj povećao za 12 ili 24,5 %.

Tablica 17. Parkovne zelene površine koje se održavaju (u m²)

Godina	Površina koja se održava	Dječje igralište/kom
2008.	519.994,00	49
2009.	519.994,00	51
2010.	527.367,00	50
2011.	623.685,00	50
2012.	687.317,30	52
2013.	687.318,00	52
2014.	692.195,00	61

Izvor: Pula Herculanea d.o.o.

Intenzivno se održavaju sve površine koje su u užem centru grada s ugrađenim sustavima za zalijevanje. Ostale zelene površine tijekom godina smanjuju se na račun stambene izgradnje, izgradnje novih poslovnih prostora (trgovački centri) te izgradnje novih prometnica.

Većina parkovnih površina na području užeg centra grada izgrađena je i planski uređena još za vrijeme Austro-ugarske, a dio je stihijski uređivan i neplanski sađen na ruševinama objekata iz II. svjetskog rata.

U želji da se zelene površine čim više približe potrebama građana započete su obnove pojedinih parkova. Obnovljen je Park kod Katedrale, Park Monte Zaro, Titov park i Mornarički park.

Tijekom posljednjih godina uređen je velik broj manjih dječjih igrališta s dvije do pet naprava, uglavnom iz sredstava i na inicijativu 16 mjesnih odbora, tako da ih danas ima 61. Također su uređena i dva fitness igrališta na otvorenom. Istovremeno s uređenjem zelenih površina na području mjesnih odbora, postavljen je velik broj parkovnih klupa i košarica za otpatke.

Općenito, može se reći da se godišnje na području grada postavi preko trideset novih klupa i isto toliko košarica za otpatke. Sva oprema na području grada, bez obzira na lokaciju, često je na meti osoba nekontroliranog ponašanja, naročito vikendima i noću.

Projekt *“Kontrola kontaminiranosti javnih površina parazitskim elementima opasnim po ljudsko zdravlje na području Grada Pule”* proveden je u suradnji s Veterinarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu 2007. g. Sve ispitivane površine/lokacije (9) bile su pozitivne bar na jednu parazitsku vrstu, a lokacije sa nešto jačom kontaminacijom bile su Park Grada Graza, Park žrtava fašizma i Titov park. Rezultati pretraga u skladu su sa očekivanjima kao i rezultatima sličnih istraživanja u drugim zemljama, koje su klimatski slične našim uvjetima. Za naglasiti je da je dobar dio dječjih igrališta ograđen proteklih godina drvenim ogradama veselih boja, a na igralištima postavljene ploče upozorenja o zabrani dovođenja kućnih ljubimaca nisu odoljele vandalskom ponašanju. Krajem 2013. g. ponovo je u gradskim parkovima postavljeno 8 doggy boxova, odnosno posuda za odlaganje animalnog izmeta, nakon što su iste, postavljene ranijih godina, potpuno uništene ili otuđene.

Površina nekadašnjeg botaničkog vrta - park šume Šijana, u sklopu njenog uređenja, očišćena je od godinama gomilanog otpada, raskršena kako bi se posadile nove i raznovrsne sadnice. Osim rampi i stupića, na ulazima postavljene su i tabele s istaknutim lokacijama dopuštenog odlaganja otpada i orijentacijske tabele uz pješačke staze. U suradnji sa udrugama rekreativaca, zaštite okoliša i šetača, dogovoreni su sadržaji uvažavajući osobitosti park-šume.

Ujedno je uređeno i kupalište Mornar, postavljen je ponton-bazen za potrebe treninga i natjecanja sportskih udruga.

2.2.5. ORGANIZACIJA ZAJEDNICE

Grad Pula osigurava obavljanje komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti osnivanjem trgovačkih društava, javnih ustanova i vlastitih pogona.

Trgovačka društva:

- Vodovod Pula d.o.o. Pula
- Pula Herculanea d.o.o. Pula
- Luka Pula d.o.o. Pula
- Plinara d.o.o. Pula
- Monte Giro d.o.o. Pula
- Tržnica d.o.o. Pula
- Pulapromet d.o.o. Pula
- Castrum Pula 97 d.o.o. Pula
- Pula parking d.o.o. Pula
- Kaštijun d.o.o. Pula

Za obavljanje društvenih djelatnosti za koje je zakonom određeno da se obavljaju kao javne službe, Grad Pula osniva javne ustanove: za odgoj i obrazovanje, znanost, kulturu, informiranje, sport i tjelesnu kulturu, tehničku kulturu, za skrb o djeci i zaštitu djece i mladeži, zdravstvo, socijalnu skrb, skrb o osobama s posebnim potrebama i za druge djelatnosti u skladu sa zakonom.

Ustanove:

- Pučko otvoreno učilište Pula
- Istarsko narodno kazalište - Gradsko kazalište Pula
- Gradska knjižnica i čitaonica
- Dječji vrtići Pula
- Dječji vrtić - Scuola dell' infanzia Rin Tin Tin Pula-Pola
- Javna ustanova Pula Sport
- Javna ustanova Pula Film Festival
- Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda – Pula

Broj djece vrtičke dobi na osnovi živorođene i umrle dojenčadi procjenjuje se na 2.193 djece, više od $\frac{3}{4}$ djece odnosno 78,2% uključeno u dječji vrtić.

Broj djece jasličke dobi procjenjuje se na 986 te iz toga proilazi da je jaslicama obuhvaćeno nešto više od $\frac{1}{2}$ djece odnosno 54,5%.

Grad Pula je sufinancirao program predškolskog odgoja u svim dječjim vrtićima drugih osnivača za djecu koja su sukladno Odluci o iznosima sufinanciranja programa predškolskog odgoja i provedenim jedinstvenim upisima djece u dječje vrtiće ostvarili pravo na subvenciju.

Tablica 18. Popis predškolskih ustanova i broj djece u pedagoškoj godini 2013. / 2014.

Red. br.	Naziv Predškolske ustanove	Ukupno djece	Vrtić	Jaslice
1	UKUPNO DJEČJI VRTIĆI - OSNIVAČ GRAD PULA	1.541	1.190	351
1.1.	DV Pula	1.309	992	317
1.2.	DV- SI Rin Tin Tin Pula Pola	232	198	34
2	UKUPNO DNEVNI CENTAR ZA REHABILITACIJU VERUDA - PULA	34	34	-
2.1.	Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda – Pula	34	34	-
3	UKUPNO DJEČJI VRTIĆI - DRUGIH OSNIVAČA	674	490	187
3.1.	Vesela kuća-Asando Cher	24	24	-
3.2.	Subvencije roditelja u predškolskim ustanovama	650	466	187
	SVEUKUPNO	2.249	1.714	538

Izvor: Grad Pula, Upravni odjel za društvene djelatnosti

U Puli djeluje 12 osnovnih škola. Osnovnu školu u školskoj godini 2012./2013. je pohađalo 4425 učenika (2148 nižih i 2277 viših razreda). Program produženog boravka provodi se u svim osnovnim školama na području Grada Pule. Na kraju nastavne godine 2013/2014. program je pohađalo 597 djece u 24 odgojno-obrazovnih skupina (procjena - preko 25% djece nižih razreda).

U Puli djeluje 11 srednjih škola koje je na početku školske godine 2012./2013. pohađalo 3.445 učenika.

Obrazovanje odraslih odvija se u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Pula i drugih privatnih učilišta. Pučko otvoreno učilište je javna ustanova Grada Pule čija je djelatnost obrazovanje odraslih i to: osnovno i srednje obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje, informatika, poduka i učenje stranih jezika. U srednjoškolsko obrazovanje odraslih u posljednjih 5 godina upisano je 627 polaznika i to na I. i II. godinu - 171, a na III. i IV. godinu 456 polaznika koji su uspješno završili školovanje.

Prema posljednjim objavljenim podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) za akademsku godinu 2012./2013., na Visokoj tehničkoj školi u Puli studiralo je 262 studenta, na stručnim odjelima Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli 265, sveučilišnim odjelima 2.102 studenta. Poslijediplomski specijalistički studij upisalo je 27 studenata. U akademskoj godini 2012./2013. ukupno je studiralo 2.656 studenata što je dvostruko više u odnosu na broj studenata u akademskoj godini 2005./2006. g. kada ih je bilo 1.074.

U Republici Hrvatskoj studira 2.064 studenata s prebivalištem u Puli, od toga 1.493 kao redoviti studenti. Na veleučilištima bilo je 130 studenata iz Pule, visokim školama 127, stručnim studijima fakulteta 190, na sveučilišnim studijima 1572, na umjetničkim akademijama 23 studenta, na poslijediplomskom specijalističkom studiju 22 studenta iz Pule. U 2012. g. (posljednji objavljeni podatak DZS) diplomiralo je 361 student iz Pule, od toga 194 žene i 167 muškaraca. U istoj godini 9 žena iz Pule steklo je akademski stupanj magistra znanosti, 8 muškaraca postalo je sveučilišnim specijalistima, a 22 (7 muškaraca i 15 žena) steklo je akademski stupanj doktora znanosti.

U Puli djeluju slijedeće ustanove socijalne skrbi:

- Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda Pula
(osnivači - gradovi i općine)
- Centar za socijalnu skrb
(Ministarstvo socijalne politike i mladih)
- Dom za starije i nemoćne osobe "A. Štiglic"
+ Odsjek pomoći i njege u kući (Istarska županija)
- Dom za psihički bolesne odrasle osobe "Vila Maria"
(Ministarstvo socijalne politike i mladih)
- Centar za rehabilitaciju
(Ministarstvo socijalne politike i mladih)
- Dom za odgoj djece i mladeži
(Ministarstvo socijalne politike i mladih)
- Dom za djecu i mlađe punoljetne osobe „Pula“
(Ministarstvo socijalne politike i mladih)
- Dom za starije i nemoćne osobe „Kuća skrbi Sv. Polikarp“
(privatno vlasništvo),
- Dnevni centar za radnu terapiju i rehabilitaciju
(Udruga roditelja osoba s kombiniranim smetnjama u psihofizičkom razvoju)
- Centar za inkluziju i podršku u zajednici Pula
(Centar za inkluziju i podršku u zajednici Pula)
- Centar za rehabilitaciju „Down syndrom centar Pula“
(Udruga za zaštitu i promicanje prava bolesnika – EDSA Ured Hrvatska)

Zdravstvenu djelatnost u Puli obavljaju:

Županijske ustanove:

- Istarski domovi zdravlja (IDZ)
- Zavod za hitnu medicinsku pomoć Istarske županije,
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije
- Opća bolnica Pula.
- Istarske ljekarne Pula.

Privatne ustanove:

- Ustanova za zdravstvenu njegu u kući "Zlatne ruke",
- Poliklinika za baromedicinu "Oxy",
- Poliklinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Peharec",
- Poliklinika za neurologiju, oftalmologiju, ORL i internu medicinu "Salus" i
- Poliklinika za radiologiju, internu medicinu, urologiju i ginekologiju "Ars Medica"
- Ljekarne «Valun» Pula
- Ljekarna Bobanović-Vujnović Pula

Privatne ordinacije (123) i praksa (27)

Trgovačko društvo: Elkron medica d.o.o za internu medicinu i medicinu rada

Mreža javne zdravstvene službe (NN 101/12) u Puli je dobro popunjena.

2.2.6. ZDRAVSTVENI POKAZATELJI

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Puli prosječno godišnje umre 661 osoba, od toga 343 osoba muškog spola i 318 osoba ženskog spola. U 2012. g. umrle su 672 osobe (333 muških i 339 ženskih). Stopa mortaliteta u 2012. g. iznosi 11,7‰.

U 2012. g. 81,7% umrlih bilo je u dobi iznad 65 godina odnosno 63,2% umrlih bilo je u dobi iznad 75 godina.

Očekivano trajanje života u 2012. g. u Puli iznosi 77,5 godina (75,2 za muški i 79,7 za ženski spol).

U Puli su bolesti cirkulacijskog sustava vodeći uzrok smrti -51,1%, a slijede novotvorine -32,2%.

Vodeći uzroci smrti, kada promatramo dijagnostičke skupine, u ukupnoj populaciji su ishemijske bolesti srca, cerebrovaskularne bolesti, zloćudna novotvorina pluća te debelog crijeva, insuficijencija srca i zloćudna novotvorina dojke. U muškoj populaciji vodeći uzroci su ishemijske bolesti srca i cerebrovaskularne bolesti, a slijede zloćudne novotvorine - pluća odnosno debelog crijeva te insuficijencija srca. U ženskoj populaciji vodeći uzroci su ishemijske bolesti srca, cerebrovaskularne bolesti, zloćudne bolesti – dojka, pluća i debelo crijevo te insuficijencija srca.

Tablica 19. Pet vodećih uzroka smrti u Puli od 2008. do 2012.godine (ukupno)

	ukupno		muški		ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Ishemijske bolesti srca (I20-I25)	918	27,8	466	27,2	452	28,4
Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)	440	13,3	187	10,9	253	15,9
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica (bronha) i pluća (C33-C34)	249	7,5	178	10,4	71	4,5
Zloćudne novotvorine debelog crijeva i rektuma (C18-C20)	153	4,6	89	5,2	64	4,0
Insuficijencija srca (I50)	109	3,3	50	2,9	59	3,7
Zloćudna novotvorina dojke C50	90	2,7	1	0,1	89	5,6
Ostalo	1.345	40,7	740	43,2	605	38,0
UKUPNO	3.304	100,0	1.711	100,00	1.593	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku

U razdoblju od 2008. do 2012. g. u Gradu Puli 55,9% osoba najčešće umre u zdravstvenoj ustanovi, u stanu umre 31,8%, u ustanovi za smještaj 10,2%. Daljnjim razvojem vaninstitucionalne palijativne skrbi treba pružiti podršku umirućima i njihovim obiteljima u vlastitom domu.

Tablica 20. Umrli prema mjestu smrti u Puli od 2008. do 2012.godine

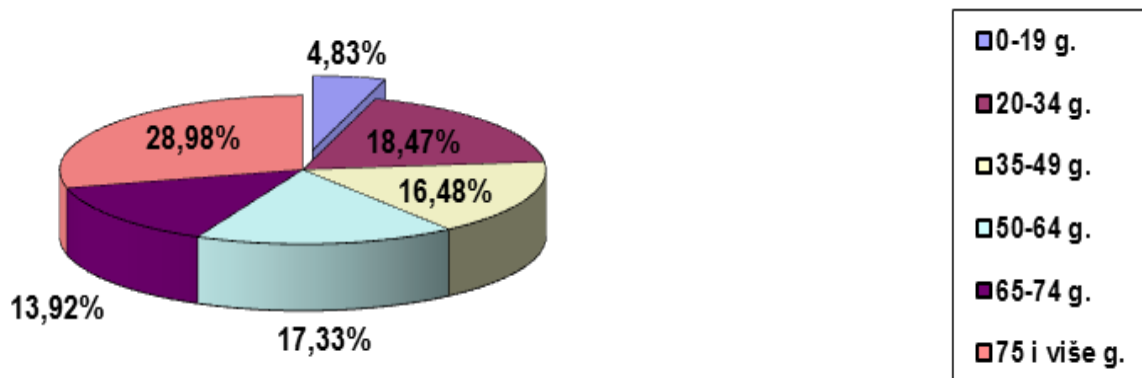
	Ukupno		Zdravstvena ustanova		Ustanova za smještaj		Stan		Drugo mjesto	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
2008.	601	100,0	345	57,4	44	7,3	195	32,5	17	2,8
2009.	669	100,0	383	57,3	65	9,7	208	31,1	13	1,9
2010.	675	100,0	356	52,7	73	10,8	231	34,2	15	2,2
2011.	689	100,0	389	56,5	80	11,6	214	31,1	6	0,8
2012.	672	100,0	375	55,8	75	11,2	204	30,4	18	2,7
2008.-2012.	3306	100,0	1848	55,9	337	10,2	1052	31,8	69	2,1

Izvor: Državni zavod za statistiku

U razdoblju od 2003. do 2012. g. 352 stanovnika Pule umrlo je nasilnom smrću, od toga 233 kod osoba muškog spola i 119 kod osoba ženskog spola. Najčešće se radilo o nesretnom slučaju (237 osoba), a slijedi samoubojstvo (105 osoba) i 10 ubojstva. Prosječna stopa suicida za Pulu za razdoblje 2008. do 2012. g. iznosi 16,4 na 100.000 stanovnika, slično prosječnoj županijskoj stopi za isto razdoblje (15,6 na 100.000).

U razdoblju od 2003. do 2012. g. nasilne smrti su bile najčešće kod osoba iznad 65 godina života - 151 osoba (42,9% nasilnih smrti). Zabilježeno je 17 slučajeva nasilne smrti u dobi do 19 godina.

Slika 13. Nasilne smrti prema dobi u Puli (2003. do 2012. g.)

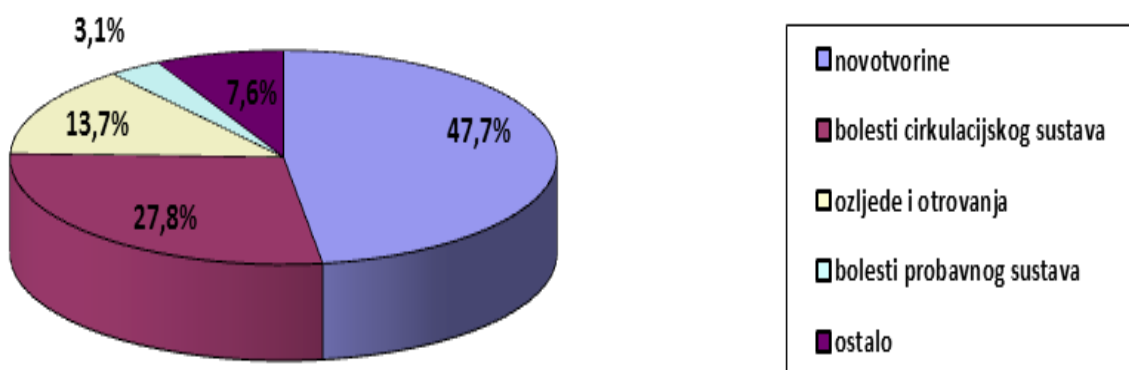
Izvor: Državni zavod za statistiku

U Puli je od 2008. do 2012. g. rođeno 2.630 žive i 12 mrtvorodena djeteta, a u dojenačkom razdoblju umrlo je 7 djece, od toga 4 djece u dobi do 6 dana. Mortalitet dojenčadi za navedeno razdoblje iznosi 2,7‰ (prosjeak Istarske županije - 4,4‰), dok je perinatalni mortalitet 6,1‰ (Istarska županija - 5,5‰).

Potencijalno izgubljene godine života zbirna je mjera preranog mortaliteta i ponajprije preventivna. Izgubljene godine života odnose se na podatak o ukupno izgubljenim godinama života uslijed prerane smrtnosti populacije bez obzira na to je li riječ o prirodnoj ili nasilnoj smrti – godine koje su mogli, a nisu doživjeli. Kalkulacija za potencijalno izgubljene godine života uključuje zbrajanje frekvencija smrtnih slučajeva određenih dobnih skupina množeći ih s preostalim godinama života do izabrane granice starosti (granična vrijednost). Najčešće se počinje s navršenom prvom godinom života, dok se krajnja godina veže obično uz očekivano trajanje života (od 70 do 75 godina).

Broj potencijalno izgubljenih godina života umrlih između 1 i 75 godina starosti u Puli 2012. g. iznosio je 3.211 (5588,2/100.000), od toga kod muškog spola 2174 (67,7%). Najveći gubitak u ukupnom stanovništvu ostvaren je na račun novotvorina: 1532 g. (47,7%), bolesti cirkulacijskog sustava: 893 (27,8%) te ozljeda i otrovanja: 441 (13,7%). Navedeno ukazuje na potrebu prevencije ovih bolesti i nezgoda.

Slika 14. Struktura potencijalno izgubljenih godina života u Puli 2012.godine

Izvor: izračun prema podacima Državnog zavoda za statistiku

Pomnožimo li 3.211 (broj izgubljenih godina života u Puli) sa 12.991 EUR (bruto društveni proizvod po stanovniku u Istarskoj županiji u 2011.godini što je posljednji objavljeni podatak) dobivamo gubitak od 41.714.101 EUR bruto društvenog proizvoda u Puli kojeg bi osobe prerano umrle u 2012. g. ostvarile tijekom života da su doživjeli dob od 75 godina.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2013. g. najčešće se registriraju bolesti dišnog sustava (20,4%), bolesti cirkulacijskog sustava (9,5%) i bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva (10,3%). Odrasli u dobi od 20 do 64 godine najčešće posjećuju svog liječnika zbog bolesti dišnog sustava (17,8%), bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva (12,5%) te bolesti cirkulacijskog sustava (8,0%). Starije osobe u dobi iznad 65 godina najčešće dolaze zbog bolesti cirkulacijskog sustava (18,7%), bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva (11,9%) te bolesti dišnog sustava (8,2%). Školska djeca i mladež u dobi od 7 do 19 godina najčešće oboljevaju od bolesti dišnog sustava (42%), zaraznih i parazitskih bolesti (9,2%) te simptoma, znakova i abnormalnih kliničkih i laboratorijskih nalaza (9%) dok su kod predškolske djece najčešće registrirane epizode obolijevanja od bolesti dišnog sustava (46,3%), zatim raznih čimbenika koji utječu na stanje zdravlja i kontakt sa zdravstvenom službom (21,6%) te bolesti uha i mastoidnog nastavka (8,3%).

Tijekom 2012. g. Zavodu za javno zdravstvo Istarske županije s područja Puljštine prijavljeno je 1000 zaraznih bolesti. Najčešće prijavljivane zarazne bolesti bile su vodene kozice (419), streptokokne bolesti kao što su upala grla, šarlah i crveni vjetar (143), enterokolitis (116), upale pluća (106) i herpes zoster (77). Prijavljeno je i 20 novooboljelih od tuberkuloze, 36 slučajeva infektivne mononukleoze i 21 slučaj svraba. U 2012.g. prijavljena je samo 1 epidemija bakterijskog trovanja hranom uzrokovanog salmonelom, a oboljele su 3 osobe.

Tijekom 2013. g. prijavljeno je 1302 oboljela od zaraznih bolesti. Najčešće prijavljivane zarazne bolesti su enterokolitis (400), streptokokne bolesti (280), vodene kozice (126), herpes zoster (94), infektivna mononukleoza (49) i svrab (23). Prijavljeno je 19 novooboljelih od tuberkuloze, 1 HIV pozitivna osoba i 1 oboljela od AIDS-a. Prijavljene su 3 epidemije crijevnih zaraznih bolesti: 1 uzrokovana Rota virusom u jednoj ustanovi sa 25 oboljelih; 1 epidemija trovanja hranom u kojoj je uzročnik bio *Vibrio parahaemolyticus* sa 31 oboljelim osobom i epidemija alimentarne toksikoinfekcije uzrokovana bakterijom *Clostridium perfringens* u jednoj ustanovi sa 36 oboljelih osoba.

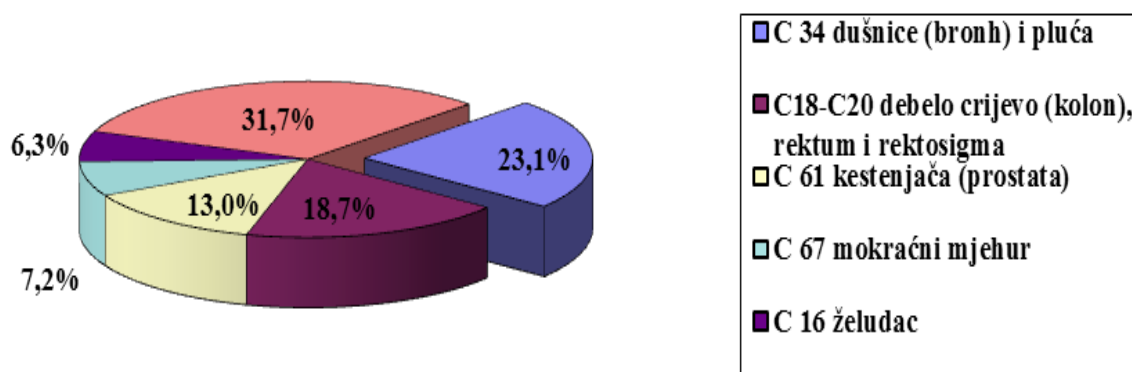
Rak predstavlja problem posebno u razvijenim, industrijaliziranim zemljama s većim udjelom pučanstva starije dobi, koje ima visoki rizik od obolijevanja od raka. Broj oboljelih od raka neprestano će se povećavati uslijed povećanja prosječne dobi pučanstva.

Prema podacima Registra za rak pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo u razdoblju od 2007. do 2011. g. u Puli je od zloćudnih novotvorina oboljelo 1.660 osoba, 792 muškog (47,7%) i 868 (52,3%) ženskog spola odnosno oko 332 osoba godišnje. Prosječna stopa incidencije raka u gradu Puli iznosi 577,8 na 100.000 stanovnika i veća je od županijskog i hrvatskog prosjeka (IŽ 490,6, a Hrvatska 478,7).

U ukupnom broju novootkrivenih zloćudnih novotvorina u Puli vodećih 5 sijela su novotvorine pluća (15,5%), debelog crijeva (14,2%), dojke (13,6%), prostate (6,2%) te mokraćnog mjehura (5,3%). Važno je istaknuti da je stopa incidencije za rak pluća u Puli 89,5 na 100.000 stanovnika, veća od županijskog prosjeka (65,3/100.000), posebno kod osoba muškog spola (Pula 132,9/100.000, IŽ 95,8/100.000), a nešto manje kod ženskog (Pula 49,4/100.000, IŽ 32,5/100.000). Kao jedan od uzroka ovog odstupanja može se pripisati nekadašnjem profesionalnom izlaganju azbestu.

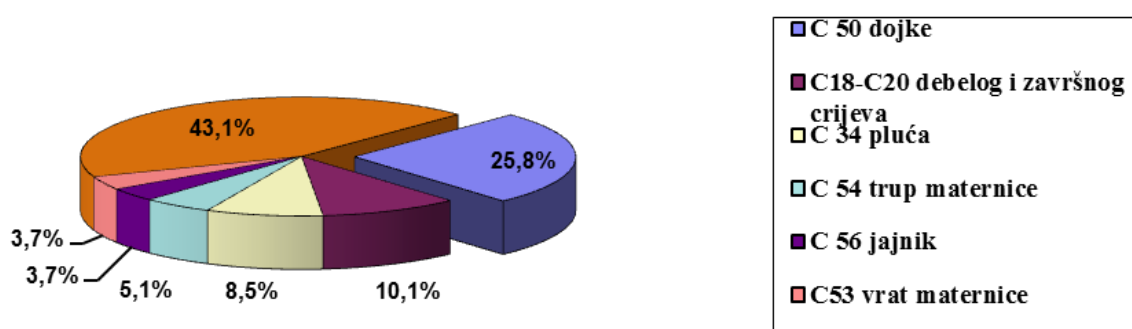
Vodeća sijela raka kod muškog spola u Puli prikazana su na slici 15. To su rak bronha i pluća (23,1%), zatim debelog i završnog crijeva (18,7%), prostate (13%), mokraćnog mjehura (7,2%) te želuca (6,3%). Navedena sijela čine više od 2/3 (68,3%) svih sijela zloćudnih novotvorina kod muškaraca.

Slika 15. Pet vodećih sijela malignih bolesti kod osoba muškog spola u Puli

Kod ženskog spola u Puli vodeća sijela raka prikazana su na slici 16. To su dojka (25,8%), debelo i završno crijevo (10,1%), pluća (8,5%), trup maternice (5,1%), jajnik (3,7%) i vrat maternice (3,7%). Navedena sijela čine ukupno 56,9% svih sijela zloćudnih novotvorina kod žena.

Slika 16. Pet vodećih sijela malignih bolesti kod osoba ženskog spola u Puli

Nastanku raka pogoduju brojni čimbenici rizika od kojih su najznačajniji nepravilna prehrana i pušenje. Procjenjuje se da je u razvijenim zemljama uz oko 30% ukupnog raka vezana nepravilna prehrana (prevelik unos masti i bjelančevina životinjskog porijekla, veliki kalorijski unos hrane, usoljena, dimljena hrana, suhomesnati proizvodi, ostaci pesticida u hrani, nedovoljan unos svježeg voća, povrća i žitarica, odmak od mediteranske prehrane, alkohol), a pušenje uz 30% ukupnog raka. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji 40% raka može biti prevenirano (zdravom prehranom, tjelesnom aktivnošću i nepušenjem). Pušenje je pojedinačno najčešći preventabilni uzrok raka u svijetu. Pušenje uzrokuje rak pluća, grkljana, usne šupljine, gušterače, mokraćnog mjehura, želuca, jetre, bubrega i drugih lokaliteta raka. Pasivno pušenje uzrok je raka pluća kod nepušača. Otkrivanje raka u najranijim fazama, kad postoje veće šanse za izlječenje, očuvana je kvaliteta života uz sprečavanje invalidnosti i ovisnosti o tuđoj pomoći najuspješnija je intervencija u borbi protiv raka.

Tijekom 2013. g. u Zavodu za javno zdravstvo Istarske županije radilo se s 405 konzumenta i ovisnika o drogama s područja Grada Pule (314 osoba muškog spola i 91 ženskog spola), od toga 365 ovisnika o heroinu (286 muškog spola, 79 ženskog spola - 3,6:1). Zbog problema konzumacije kokaina radilo se s 4 osobe, amfetamina 9 osoba, marihuane 26 osoba, sedativa 1 osoba. U Zavod se javilo 18 novoevidentiranih osoba: zbog ovisnosti o heroinu 5 novoevidentiranih osoba, konzumacije marihuane 10, amfetamina 2 i kokaina 1 novoevidentirana osoba. Broj novoevidentiranih heroinskih ovisnika manji je nego 2012. g. (5 naspram 8) te je u skladu s ranije uočenim trendom smanjenja novoevidentiranih heroinskih ovisnika. S obzirom na razinu obrazovanja, 36,5% od ukupnog broja korisnika nema završeno srednjoškolsko obrazovanje, što zasigurno predstavlja poteškoću pri pronalazanju posla. Također 20% korisnika ima stalan posao, 25,9 % osoba povremeno radi ili ima privremeni ili honorarni posao, a čak 40 % osoba je nezaposleno. Nezaposlenost povećava mogućnost recidiva i javljanje kriminalnog ponašanja. Istovremeno 53,6 % osoba izjavilo je da ima prosječan materijalni status, a ispodprosječan 42 % ispitanika. Čak 73,1 % korisnika su nekada u svom životu počinili kažnjivo djelo. Svi ovi podaci ukazuju koliko je od društvene važnosti sustavno raditi na vrlo složenom i teškom problemu konzumacije droga i koliko je važno jačati programe resocijalizacije i uključivati ovisnike u sustav liječenja.

S obzirom na procjenu terapeuta Zavoda o dominantnim etiološkim faktorima za razvoj problema ovisnosti ili konzumacije droga, na prvom mjestu je najčešće «patologija obitelji» (raspad obitelji, alkoholizam ili neki drugi faktori zbog kojih je obitelj disfunkcionalna), zatim «utjecaj mikrosocijalne okoline na koju obitelj nije utjecala» (društvo, partner), te neadekvatan odgoj u «normalnoj obitelji» (nerješena separacijska kriza i poremećaj komunikacije), što govori koliko je u prevenciji, ali i liječenju ovisnosti važno provoditi terapijski rad s obitelji.

2.2.7. INDIKATORI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

U 2013. g. procijepljenost djece predškolske dobi prema obaveznom Programu imunizacije na Puljštini nije zadovoljavajuća jer je obuhvat cijepljenih za većinu vrsta cjepiva niži od željenih 95%. Procijepljenost djece školske dobi je zadovoljavajuća i iznosi 97,1%.

Zahvaljujući dugogodišnjem kontinuiranom programu cijepljenja nisu registrirana zaražna oboljenja protiv kojih se cijepljenja provode.

Tablica 21. Procijepljenost djece predškolskog uzrasta na području Puljštine u razdoblju od 2012. do 2013. g.

	2012.	2013.
DITEPER prim.	97,0	93,1
DITEPER 1.rev.	97,3	93,0
DITEPER 2.rev.	97,2	91,5
Polio prim.	97,0	93,1
Polio 1.rev.	97,3	93,0
MPR prim.	94,2	91,5
HIB prim.	97,0	93,1
HIB rev.	97,0	97,0
HEPATITIS B prim.	97,0	97,0

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

Legenda:

DITEPER – difterija, tetanus, hripavac

Polio – dječja paraliza

MPR – ospice, zaušnjaci, crljenica

HIB – Haemophilus influenzae tip B

Prim – prva doza cjepiva

Rev. – ponovljene doze cjepiva

Tablica 22. Procijepljenost djece školskog uzrasta na području Puljštine u razdoblju 2012.-2013. g.

	2012.	2013.
DITE pro adultis 1.raz.	99,0	97,1
DITE pro adultis 8.raz.	97,0	95,6
DITE pro adultis 3. ili 4. raz. SŠ	95,0	96,0
Polio 1.raz.	99,0	97,1
Polio 8.raz.	97,0	96,0
MPR 1.raz.	98,5	96,5
HB 6.raz.	97,3	95,0

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

Legenda:

DITE – difterija, tetanus

HB – žutica tipa B

Obiteljski liječnici i pedijatri u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na 100 osoba u skrbi obavili su u 2013.g. 5 posjeta i 4,7 pregleda u kući, što je dva puta manje od županijskog prosjeka (9,1 posjeta i 8,5 pregleda), a najveća je razlika u starijoj dobi.

Tablica 23. Pregledi i posjeti u kući po dobi

	Broj na 100 osoba u skrbi:			
	posjeta u kući		pregleda u kući	
	Pula	Istarska županija	Pula	Istarska županija
UKUPNO	5	9,1	4,7	8,5
0-6 godina	0	0,2	0,0	0,2
7-19 godina	0,6	0,7	0,6	0,7
20-64 godina	2,6	3,5	2,5	3,2
65 i više god.	17,4	35,2	16,5	33,1

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

Broj sistematskih pregleda i broj posjeta savjetovalištu kod pedijataru u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u Puli u skladu je s preporučenim u Planu i programu mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

U 2013. g. 101 učenik, 119 roditelja i obitelji, 63 stručnih suradnika i nastavnika te 138 ostalih osoba (ukupno 425) došli su u savjetovalište školske medicine Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije koje djeluje u sklopu 2 tima koji pokrivaju samo Puljštinu (treći tim pokriva dio Puljštine i Rovinjštine). Razlozi posjeta savjetovalištu su kronične bolesti, problemi učenja, mentalno zdravlje, rizična ponašanja i reproduktivno zdravlje.

U školskoj godini 2012./2013. navedena 2 tima školske medicine obavila su 1.984 sistematska pregleda propisanih godišta školske populacije na Puljštini. Analiza rezultata sistematskih pregleda ukazuje na proširenost debljine kod 7 do 8% djece - važnost promocije pravilne prehrane i tjelesne aktivnosti. Nepravilno držanje zabilježeno je kod 12 do 22% pregledanih - važnost promocije tjelesne aktivnosti i bavljenja sportom. Ravno stopalo nađeno je kod 30 do 40% djece, anomalije vida kod 17 do 20% djece, karijes kod svakog 4 do 5 djeteta ili kod 21 do 25% djece - jačanje preventivnih programa još od predškolskih ustanova u suradnji sa doktorima dentalne medicine i roditeljima.

Tablica 24. Rezultati sistematskih pregleda školske djece na Puljštini u školskoj godini 2012./2013.

	Broj pregledane djece	Debljina		Nepravilno držanje		Ravno stopalo		Refrakcijske anomalije vida		Karijes	
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
O.Š.	1605	129	8,0	189	11,8	649	40,4	265	16,5	331	20,6
S.Š.	379	26	6,9	82	21,6	113	29,8	75	19,8	93	24,5
UKUPNO	1984	155	7,8	271	13,7	762	38,4	340	17,1	424	21,4

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

2.3. ISPITIVANJE POTREBA U GRADU PULI

Na konsenzus – konferenciji provedeno je ispitivanje potreba kroz radionicu „Slika grada Pule“ temeljem individualno popunjenog upitnika kojeg su, radi bržeg odvijanja same radionice, dobili u pozivu. Sudionicima je u pozivu preporučeno da se u pripremi odgovora konzultiraju sa suradnicima i korisnicima usluga, da budu sažeti i precizni u odgovorima te, ako je moguće, svoje odgovore argumentiraju podacima.

Za svako pitanje imenovana je jedna moderatorica (2 psihologinje i 1 liječnica iz ZJZIŽ) koja je bilježila i sumirala odgovore svih sudionika. Svi sudionici dobili su uputu da moraju obići sve moderatorice, da u roku od 1 do 2 minute moderatoricama kažu odgovor na pitanje za koje je zadužena, te to isto naprave kod druge odnosno treće moderatorice. Tako su u roku od jednog sata svi sudionici dali moderatoricama svoje odgovore na sva tri pitanja (“All-around” metoda). Moderatorice su nakon toga prikazale sažetak – najčešće odgovore na njihova pitanja. Radni materijal nastao u ovoj radionici bio je dostupan svima tijekom cijele konferencije, a kasnije je dodatno obrađen i kategoriziran.

Prikazani su odgovori na svako pitanje prema kategorijama, a u zagradi broj odgovora.

Pitanje 1. Čime se Pula kao zajednica može pohvaliti (u smislu napora u stvaranju grada po mjeri čovjeka), na što ste ponosni, zašto volite živjeti u Puli?

Grad po mjeri čovjeka (27) - Multikulturalnost, suživot i tolerancija (23); Miran, siguran grad (2), Adekvatna veličina grada (broj stanovnika i prostorna dohvatljivost) (1) Nije zahvaćena valom konzumerizma (retro ugođaj) (1)

Djeca i mladi (23) - Podizanje kvalitete i standarda školstva (7), Dobro uređen sustav predškolskog odgoja (HACCP) (7), Grad prijatelj djece (izbor izvanškolskih aktivnosti) (5); Stjecanje obrazovanja u vlastitom gradu, postojanje sveučilišta (2); Djeca u vijeću (1); OB Pula poštuje prava djece, ostanak roditelja (1)

Okoliš (21) - Priroda, lokacija i klima (čisto more, očuvanje okoliša) (18); Izgradnja pročišćaća otpadnih voda (2); Uspostavljanje sustava odvojenog prikupljanja otpada (1)

Kultura (15) - Izobilje kulturnih događanja (glazbeni i filmski festivali svjetske razine) (9); Alternativna kulturna događanja (2); Gradska knjižnica, čitaonica kluba umirovljenika (2); Strategija kulture (1); Arena u funkciji (1)

Povijest (15) - Povijesna baština i tradicija (15)

Zelene površine (13) - Kvalitetno uređenje zelenih površina i grada (13)

Udruge (12) - Potpora civilnom sektoru (Rojc, udruge, umrežavanje) (12)

Rekreacija (10) - Uređenje rekreativne zone (park šuma Šijana) (5); Akcije za unapređenje zdravlja (hodanje) (4); Pješačke i biciklističke staze van grada (1)

Prehrana (8) - Unapređenje pravilne prehrane u školama (4), Tradicijska ponuda, eko tržnica (4)

Infrastruktura (6) - Komunalna infrastruktura (plinifikacija, rekonstrukcija rive) (6)

Socijalno ugroženi (5) - Razumijevanje socijalno ugroženih (otvaranje pučke kuhinje, zbrinjavanje beskućnika) (5)

Odrasli (3) - Programi udruga za odrasle (3)

Upravljanje općenito (3) - Rad vijeća za komunalnu prevenciju (1); Dostupnost i otvorenost gradskih institucija (1); Značaj društvenim djelatnostima (socijala, zdravstvo, školstvo) (1)

Uređenost grada (3) - Čist grad (1); Obnova gradske jezgre (1); Kombinacija različitih identiteta (kultura, povijest, industrija, turizam) (1)

Osobe s invaliditetom (2) - Grad prati financijski osobe s invaliditetom (1); ZZJŽ bez barijera (1)

Bolesni i nemoćni, s posebnim potrebama (2) - Potpora bolesnima i nemoćnima, s posebnim potrebama, kvalitetni programi (2)

Promet (2) - Prometna povezanost (rotor, ceste) (2)

Suradnja (2) - Bratimljenje s gradovima (škola – suradnja) (1); Transparentnost gradske uprave (dobra suradnja s građanima) (1)

Aktivno sudjelovanje građana (1) - Aktivni mjesni odbori, mogućnost aktivnog sudjelovanja građana u mikrosredini (1)

Djeca s poteškoćama (1) - Udruga za autizam, Istra (1)

Prevenција (1) - Prevenција kardiovaskularnih i novo nastalih bolesti (1)

Sport (1) - Sportska infrastruktura (1)

Javni prijevoz (1) - Javni gradski prijevoz pristupačan invalidima (1)

Gospodarstvo (1) - Razvijen turizam, ulaganje u turističke sadržaje (1)

Životinje (1) - Zaštita ugroženih vrsta (1)

Pitanje 2. Koje grupe stanovnika Pule prema Vašem mišljenju ne dobivaju primjerenu pomoć i podršku? Za svaku od tih grupa navedite njene probleme i potrebe. Koje su obitelji u problemu i koje potrebe imaju?

Odgovori (ukupno 208):

Umirovljenici/ starije osobe (46) - Financije – kvaliteta života cijena (5); Nedovoljni smještaj u domovima, cijena, mali kapaciteti (15); Palijativna skrb i gerijatrija (6); Van institucijske usluge (13); Hospicij (4); Skrb i slobodno vrijeme (3)

Djeca i mladi (35) - Nedovoljno sadržaja (roditelji rade) (4); Mladi i slobodno vrijeme (10); Prekid školovanja, skrb (2); Ovisnost (3); Ukinuti student party (4); Neujednačena prehrana u vrtićima (2); Nedostatak mjesta u vrtićima (1); Diskriminacija nekih roditelja prilikom upisa u vrtić (1); Zapošljavanje (1); Prevencija konzumiranja alkohola na javnim mjestima (3); Kvalitetna prehrana u srednjim školama (1); Stimulirati veću prijavu nasilja nad djecom (1); Loš sustav informiranja od strane grada (1); Vratiti važnost institucijama u odgoj i obrazovanje (1)

Osobe s invaliditetom (30) – Financije (5); Uklanjanje arhitektonske barijere (8); Organizirano stanovanje (4); Zapošljavanje (5); Socijalna skrb /stacionar (1); Komunikacija sa institucijama (1); Deložacije (1); Nedostatak rehabilitacijske opreme (1); Strategija obrazovanja radi zapošljavanja (1); Obitelji koje imaju osobu s invaliditetom – nema institucija koje pomažu (3)

Djeca s poteškoćama u razvoju (22) - Stambena zajednica (2); Asistenti u nastavi (4); Kulturni centar – lift (Rojc) (4); Edukativni centar (1); Školski udžbenici (1); Poliklinika za djecu / centri (3); Djeca, stacionar (1); Inkluzija u vrtiće (1); Logoped, defektolog, psiholog (5)

Duševno bolesni (13) – Financije (3); Nedovoljno razvijene usluge (3); Samostvarivi život (3); Centar za autizam, udomiteljske obitelji (2); Izvaninstitucionalna skrb, jutarnja smjena (2)

Nezaposleni (12) - Materijalna sredstva (6); Rad (5); Nezaposleni u zrelijoj dobi (1)

Obitelji (9) – Razvod (1); Obiteljski centar – stručno nezavisno tijelo (4); Financije (1); Nezaposleni – vrtić (1); Mobilni timovi (2)

Teški socijalni slučajevi (8) - Nedovoljni programi (2); Beskućnici – dnevni boravak (4); Socijalni stanovi (2)

Mlade obitelji (7) - Kupnja stana (4); Nezaposlenost (3)

Samohrani roditelji (7) – Financije (2); Briga o djetetu kod rada roditelja (3); Sukob roditelja kod razvoda (1); Usluge u zajednici (1)

Studenti (6) - (Samo)zapošljavanje (2); Kvalitetna prehrana (3); Zabava (1)

Samci (3) – Financije (3)

Romi (3) - Neadekvatni smještaj (3)

Pacijenti (2) - Duge liste čekanja (1); Skrb u bolnicama i kućama (1)

Nacionalne manjine (1) – Prava (1)

Žene (1) - Ginekološke ordinacije – loše opterećene (1)

Oboljeli od karcinoma (1) - Podrška obitelji (1)

Biciklisti (1) – Sigurnost (1)

Osobe u dužničkom ropstvu (1) - Ne ostvaruju socijalnu pomoć, imaju prihoda, ali nemaju novaca (1)

Pitanje 3. Što umanjuje kvalitetu života u Puli (obzirom na prostor, okoliš, infrastrukturu, sigurnost, kulturu...)?

Odgovori (ukupno 253):

Promet (46) - neadekvatan gradski promet (4); neadekvatna parkirališta (broj i cijena) (11); opasni pješački prijelazi na cestama s dvije trake (2); prometna preopterećenost (8); prometna nepovezanost sa svijetom (željeznica, avion, brod) (5); centar grada da bude bez prometa - pješačka zona (2); zapuštene prometnice (1); nedovršena zaobilaznica (1); potrebna žuta linija (1); nedostatak biciklističkih staza u gradu (promet) (10); parking za bicikle (1)

Djeca i mladi (28) - nedovoljno slobodnih aktivnosti u školi (3); nedovoljno slobodnih aktivnosti i zbrinjavanja za djecu i mlade (posebno ljeti) (3); neadekvatno radno vrijeme zabavnih centara za djecu i mlade (teen i studenti zimi) (7); prostori za zabavu (disco club) npr. kao nekad Piramida (3); bivši vojni kompleksi u funkciji mladih (1); prostori za srednjoškolce i studente (studentski centar) (2); aktivna studentska scena (2); savjetovališta - središnje za svih (1); infrastrukturna ulaganja u vrtiće (3); infrastrukturna ulaganja u škole (1); nedostatak specijaliziranih škola (1); razjedinjenost glazbene škole (1)

Uređenost grada (25) - prljave ulice (2); nedovoljan broj komunalnih i prometnih redara (3); bolje očuvanje komunalnog reda i kazne za vlasnike pasa (1); vandalizam (1); građevinski radovi ljeti (1); neuredna tržnica (1); zapušten centar (fasade, ulice, rasvjeta...), Veruda (estetika) (10); zapušteni poslovni prostori (1); nedostatak javnih WC-a i njihovog održavanja (1); loša rasvjeta u nekim dijelovima grada (1); poplave u centru grada (2); nedovoljna briga o prostoru (prljav, zapušten) (1)

Rekreacija (23) - nedovoljno dostupnih prostora za amaterski sport i rekreaciju (6); bazen (i za osobe s invaliditetom) (10); nedovoljno tjelesne aktivnosti za djecu i mlade (i dječjih igrališta) (2); rekreativni prostori i aktivnosti za stare (2); rekreativni prostori i aktivnosti za osobe s invaliditetom (1); nedovoljno financiranje i ulaganje (2)

Javni prijevoz (12) - neadekvatna prigradska prometna povezanost (4); skup javni prijevoz (3); organizirati češće gradske autobusne linije (5)

More (12) - mediteranski grad bez funkcionalne rive (3); sadržaji uz more (2); zagađena luka (2); neuređene javne plaže i kupališta (i za osobe s invaliditetom) (4), nema javnog gradskog kupališta (1)

Zdravstvo (12) - infrastrukturna ulaganja u bolnicu (2); nedostaje ortodont (1); nedostaje specijalistika (3); razjedinjenost bolničkog kompleksa (3); duge liste čekanja u bolnici (2); nedovoljan broj pedijatrijskih ordinacija (1)

Osobe s invaliditetom (11) - besplatan taxi za osobe s invaliditetom (1); gradska besplatna dostava namirnica za osobe s invaliditetom (1); arhitektonske barijere (promet i ustanove) i za dječja kolica npr. (5); intelektualne barijere (1), nedostatak osobnih asistenata i njihova educiranost (1); nedovoljna prilagođenost kulturnih i sportskih sadržaja za slijepce (1); timski pristup osobama s invaliditetom i djeci s poteškoćama te njihovim obiteljima (1)

Starije osobe (10) - sociozdravstvene usluge za stare i nemoćne (2); vaninstitucionalna skrb (3); porast psihičkih bolesti kod starih (1); nedovoljna umreženost usluga za stare (1); domovi za stare (2); manjak kvalitetne edukacije za starije (1)

Okoliš (10) - loš zrak u nekim dijelovima grada (1); zaštita od neionizirajućeg zračenja (bazne stanice) (1); buka (1); nedovoljna edukacija građana (selekcijiranje otpada) (1); divlja odlagališta (1); zone urbanih vrtova (1); energetska neučinkovitost (2); eko kuće (1); alternativni izvori energije (vjetar, sunce, strujanje mora) (1)

Kultura (9) - infrastrukturna ulaganja u kino (1); infrastrukturna ulaganja u kazalište (1); knjižnice otvoriti u Šijani, Vidikovcu i Stoji (1); proširiti središnju knjižnicu, spremište te digitalizirati zavičajnu zbirku (1); nedovoljno kulturnih sadržaja izvan sezone (4); umjetnički ansambli i orkestri (1)

Zelene površine (8) - zaštita dječjih igrališta od devastacije (1); briga za zelene površine (1); uređenje zelenih površina za druženje (2); više parkova (1); senzorni park za osobe s poteškoćama (1); igrala u parkovima za djecu s poteškoćama i općenito (2)

Mentalno zdravlje (7) - pesimizam među građanima (1); mentalno (ne) zdravlje ljudi – sociodemografsko (1); visok stupanj narkomanije (2); ovisnost o alkoholu (1); nedovoljne kontrole prodaje alkohola i duhana mladima (1); psiholog (1)

Suradnja i planiranje (7) - manjak intersektorskog rada/suradnje unutar zajednice (1); potrebno planiranje (2); uključivanje struke u odlučivanje (2); neracionalno raspolaganje resursima (novci) (1); nedovoljno starteško promišljanje (1)

Gospodarstvo (6) - nezaposlenost-veliki stres (3); gospodarstvo (gušenje malih i srednjih uz pogodovanje velikima) i strategija zapošljavanja (3)

Ponuda (5) - nema šoping centra (odjeća) (2); nedovoljno kvalitetnih trgovačkih i ugostiteljske ponude u Centru (2); mobilne aplikacije sa zanimljivim sadržajima o povijesti grada (turisti i školarci) (1)

Druženje (5) - nema sadržaja za druženje izvan centra (gužve u centru kad je kiša) (2);
nedostatak mjesta za društveni život srednje generacije (3)

Prehrana (5) - nedostaje tradicijska kuhana hrana u OŠ (2); nedostaje tradicijska kuhana hrana u vrtićima (2); podrška grada projektima tradicijske prehrane (1)

Urbano planiranje (4) - nove stambene zone bez zelenih površina (2); gradnja na uštrb zelenila (1); urbano planiranje (1)

Djeca s poteškoćama u razvoju (3) – logoped (1); defektolog (2)

Standard (2) - preskup grad (2)

Životinje (2) - azil za životinje (1); malo površina za kućne ljubimce (1)

Infrastruktura (1) - kvalitetnija i dostupnija IT i ostala infrastruktura (struja, voda) (1)

2.4. ODABIR PRIORITETNIH PROBLEMA

Nakon radionice ispitivanja potreba, sudionicima su prezentirane aktivnosti koje Grad Pula provodi na unapređenju zdravlja i kvalitete života te prikupljeni statistički pokazatelji zdravlja.

Na osnovu svega što su čuli, sudionici su odabrali tri njima osobno najznačajnija problema.

U nastavku se radilo u 6 mješovitih malih skupina sastavljenih od predstavnika politike, struke i građana. U malim skupinama upoznali su se sa svim osobnim prioritetima, identificirali preklapanja te izabrali grupne prioritete primjenom OSRP metode (osnovni sistem rangiranja prioriteta). Komponente ove metode su: A = veličina problema; B = važnost problema; C = pretpostavljeni učinak intervencije. Za rangiranje grupnih prioriteta koristila se formula: $OSRP = (A + 2B) \times C$

Po završetku grupnog rada predstavnici malih skupina prezentirali su plenarnom skupu 4 najviše rangirana prioriteta. Time je dobivena lista od ukupno 24 problema. Obzirom da su se neki od prioriteta problema preklapali, spajanjem je dobiveno 11 problema koji su ušli u „Izlog prioriteta“.

„Izlog prioriteta“ bio je osnova za glasanje, a nastao je plakatiranjem grupnih prioriteta na panoje. Svaki sudionik je dobio 3 papirića-stickera različite boje za različiti intenzitet važnosti - crveni papirić nosio je 3 boda, zeleni 2 boda, žuti 1 bod. Preporuka moderatorice bila je da se prilikom glasanja vode načelima: nadležnosti i kapaciteta zajednice za rješavanje problema. Tablica 26.prikazuje rang listu prioriteta problema dobivenu bodovanjem.

Tablica 25. Rang lista prioriteta problema

PROBLEM	3 boda (crveni papirić)	2 boda (zeleni papirić)	1 bod (žuti papirić)	REZULTAT BODOVANJA
gradsko savjetovalište za djecu i obitelj	45	8	2	55
stari	27	18	3	48
gospodarska razvojna strategija i nezaposlenost	15	12	1	28
promet	3	6	15	24
hospicij i umirući	12	10	1	23
stručna podrška za djecu	6	12	3	21
OSI i djeca s poteškoćama	3	10	5	18
alkohol i mladi	3	4	3	10
zelene površine	3	2	3	8
edukacija građana o otpadu	3	0	4	7
okoliš	3	0	1	4

Nakon bodovanja zajedničkim dogovorom sudionici su odabrali 6 prioriternih područja za izradu Plana za zdravlje Grada Pule 2015.-2018., a to su:

- 1) *Djeca i mladi*
- 2) *Starije osobe i palijativna skrb,*
- 3) *Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju*
- 4) *Promet*
- 5) *Nezaposlenost i gospodarski razvoj*
- 6) *Održivi razvoj / urbano planiranje*

2.4.1. OSNOVNE SMJERNICE ZA IZRADU PLANA ZA ZDRAVLJE PO PRIORITETNIM PODRUČJIMA

Kako bi rad i resurse u slijedećem planskom razdoblju što racionalnije usmjerili i iskoristili, navedena područja potrebno je detaljnije analizirati i, unutar njih definirati specifične probleme, a potom i odrediti odgovarajuće ciljeve i smjernice djelovanja.

Za tri prioriteta područja *Djeca i mladi; Starije osobe i palijativna skrb te Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju* organizirali su se radni sastanci tematskih grupa sastavljenih od stručnih osoba predstavnika uprave, institucija i nevladinih udruga iz djelokruga rada prema prioritetu. U srpnju su održana 3, a na jesen će se održati sastanci za preostala tri prioriteta područja *Promet; Nezaposlenost i gospodarski razvoj te Održivi razvoj / urbano planiranje*.

U nastavku slijede osnovne smjernice za izradu Plana, nastale na osnovi radnih sastanaka za analizu 3 prioriteta područja.

2.4.1.1. DJECA I MLADI

Problem:

Djeca i mladi sa socioemocionalnim problemima - rana pojavnost plašljivosti, povučeniosti, tikova, nesigurnosti, anksioznosti, smanjenog samopuzdanja, agresivnosti što je u uzročno posljedičnoj vezi s poremećajima u ponašanju, raznim ovisnostima i školskim neuspjehom.

Podaci:

- **upis u prvi razred OŠ 6,5% djece ima emocionalne teškoće** (školska medicina) - plašljivost, povučeniost, sisanje palca, grickanje noktiju, tikovi, psihogena nijemost-mutizam, noćno mokrenje, mjesečarenje, nemarnost, lijenost, deficit pažnje, hiperaktivnost...)

- **depresivnost i osamljenost** - 50% **srednjoškolaca** se često i vrlo često osjeća umorno i iscrpljeno, 25,2% je nervozno i tjeskobno, 20,7% se osjeća tromo i usporeno, 16,9% osjeća da ne pripada svijetu u kojem živi, 15,9% misli da ga nitko ne razumije, 12,3% je utučeno i žalosno, 10,2% misli da je život uglavnom jako dosadan, 8,3% osjeća se napuštenim, 6,7% misli da uopće ne vrijede, 5,9% pomišljalo je na samoubojstvo.

Smjernice za izradu Plana:

Jačanje socioemocionalnih kompetencija djece i mladih
Jačanje roditeljskih kompetencija
Organizirano i vođeno slobodno vrijeme mladih na više lokacija
Organizirano čuvanje djece do 12 godina dok roditelji rade
Poticanje stručnog i organiziranog savjetovanišnog rada

2.4.1.2. STARIJE OSOBE I PALIJATIVNA SKRB

Problem:

Porast broja starijih osoba u gradu Puli ne prati porast kapaciteta i vrsta usluga

Podaci:

Prema Popisu stanovništva 2001. g. u Puli je živjelo 9.290 ili 15,9% stanovnika dobi iznad 65 godina, dok je u 2011. g. živjelo 11.104 ili 19,3%.

Oko 38 % nije u mogućnosti da samostalno zadovoljava svakodnevne životne potrebe.

Među starijim osobama s teškoćama koji trebaju pomoć 11% nema zadovoljenu potrebu – 24 osobe sada dobivaju organiziranu besplatnu pomoć (preko Centra za socijalnu skrb i Grada Pule).

Problem koji se prepoznaje jest da se ne vode evidencije i nema podataka o broju samačkih staračkih domaćinstva, kao ni staračkih domaćinstava.

Smjernice za izradu Plana:

Razvoj institucionalne skrbi (dogradnja Doma A.Štiglić)

Razvoj vaninstitucionalne skrbi

- Gerontološki centar
- Edukacija članova obitelji - njegovatelja
- Njega i pomoć u kući, prijevoz, popravci u kući
- Susjedska pomoć
- Zapošljavanje njegovatelja

Razvoj palijativne skrbi

- Hospicij
- Podrška članovima obitelji - njegovateljima
- Posudionica medicinskih pomagala
- Edukacija i koordinacija volontera

Razvoj programa aktivnog i zdravog starenja

- Klubovi, čitaonice
- Rekreacija
- Kreativnost
- Učilište za treću životnu dob
- Inovativni programi
- Međugeneracijski programi

2.4.1.3. OSOBE S INVALIDITETOM I DJECA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Problem:

Nedovoljna socijalna uključenost osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju te njihovih obitelji.

Podaci:

U Popisu stanovništva 2001.g.evidentirano je oko 5.000 osoba s invaliditetom u Puli što čini 8,5% od ukupnog stanovništva Grada, a prosječan broj članova kućanstva broji 2 do 3 osobe. Kako većina ima obitelj, problem osobe s invaliditetom nije samo njen već on prilično utječe na kvalitetu života čitave obitelji. Može se zaključiti da se s problemom invalidnosti u Gradu Puli uključivši i članove obitelji suočava, 12.500 osoba.

Smjernice za izradu Plana:

Povećanje mogućnosti zapošljavanja

- Edukacija za zanimanja na tržištu rada
- Programi zapošljavanja za osobe
- Poticajne mjere Grada
- Poticanje radnog uključivanja osoba s invaliditetom

Jačanje kapaciteta za rane intervencije

- Poticanje ranih intervencija

Jačanje socijalnih usluga u zajednici

Organizirano provođenje slobodnog vremena

ZAKLJUČAK

Pojam «ZDRAVI GRAD» podrazumijeva proces, a ne samo ishod.

To je grad u kojemu postoji svijest o zdravlju kao bitnom sadržaju što ga valja unaprijediti. Bilo koji grad može biti «Zdravi grad» ako je predan ideji zdravlja i ako u njemu postoji struktura te se odvija proces njegova unapređenja. Zdravi je grad onaj koji unapređuje svoju okolinu i proširuje svoje resurse kako bi ljudi, dajući podršku jedni drugima, mogli dosegnuti svoj najviši potencijal.

Grad se shvaća kao složeni organizam koji živi, diše, raste i stalno se mijenja.

Projekti se ne razvijaju na kontinuiran, sustavan način. Oni su eksperimentalni i rastu na pokušajima i pogreškama. Ponekad se razvijaju naglo, dok ponekad rastu sporo zbog kompleksnih i kontradiktornih uvjeta.

Svaki projekt "Zdravi grad" mora naći svoj put kroz labirint stalno novih okolnosti u kojima djeluje. Zbog toga treba donositi promišljene odluke, temeljene na poznavanju metoda kojima su drugi uspjeli. Slijeđenje redoslijeda stepenica u razvoju projekta nudi načine iznalaženja vjerojatnog izvora problema, time što se mogu primijeniti rješenja koja su drugima omogućila uspjeh.

Projektu se kao zagovorniku vjeruje u onoj mjeri u kojoj pokazuje osjetljivost za zajednicu, vještinu u inovativnim praksama i sposobnost da dobije podršku projektnih partnera.

Pružanjem pomoći zajednicama u iskazivanju njihovih potreba i želja priprema se teren za njihovo uključivanje u projekt. Upravo slijedom navedene tvrdnje, Grad Pula je pristupio, kao prvi u Republici Hrvatskoj, uvođenju Sustava upravljanja društvenom odgovornošću po normi IQNet SR 10. Sustav je implementiran te je primopredaja izvršena 20. lipnja 2014. godine.

Društveno odgovorno poslovanje je koncept u kojem poslovni subjekt, u ovom slučaju Grad Pula, odlučuje, na dobrovoljnoj osnovi, doprinositi boljem društvu i čistijem okolišu, a sve u suradnji s ostalim dionicima u zajednici. Izražavajući socijalnu odgovornost i dobrovoljnost kroz opredijeljenost koja prelazi propisane zakonske zahtjeve (koji se i tako moraju poštivati), Grad će nastojati povećati standarde društvenog razvoja, zaštite okoliša i poštivanje ljudskih prava. Grad mora nastaviti u smjeru u kojem je već krenuo, osobito naglašujući interese različitih dionika na putu prema postizanju kvalitete i održivosti. Na globalnoj razini, na taj način ćemo doprinijeti zaštiti okoliša, poštivanju osnovnih ljudskih prava i podići razinu socijalne osjetljivosti.

Biti društveno odgovoran ne znači samo ispunjavanje zakonskih obveza, već i preko toga, investirati u ljudski kapital, okoliš i odnose sa dionicima.

